

Na Mocverju v Števerjanu so posvetili spomenik neutrudnim in pokončnim briškim ženam

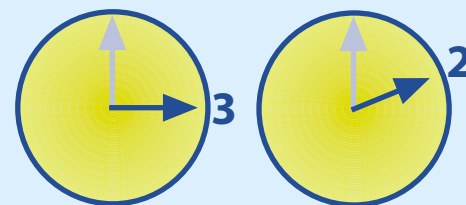
Odprtje podružnice Tržaške knjigarne na Opčinah

Tik pred digitalizacijo televizije se začena naval na sprejemnike

Od danes zopet sončna ura

Ponoči je začela ponovno veljati sončna ura. Ob 3. uri je bilo treba kazalce pomakniti za uro nazaj.

Primorski dnevnik

NEDELJA, 31. OKTOBRA 2010

št. 258 (19.965) leto LXVI.

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni "Dobrodob" v Govcu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni "Slovenija" pod Vojškim pri Idriji, do 7. maja 1945 pa v osvobodjenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zaslužjeni Evropi.

TRST - Ul. Montecchi 6 - Tel. 040 7786300, fax 040 772418

GORICA - Ul. Garibaldi 9 - Tel. 0481 533382, fax 0481 532958

ČEDAD - Ul. Ristori 28 - Tel. 0432 731190

Internet: <http://www.primorski.eu/> e-mail: redakcija@primorski.eu

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Spedizione in abbonamento postale 45% Art 2, comma 20/b, legge 662/96 - Trieste

1,00 €

CENA V SLOVENIJI 1,00 €

Pri šolstvu zamude niso dovoljene

IVAN LUKAN

Delež prijavljenih otrok k dvojezičnemu oz. slovenskemu pouku na ljudskih (osnovnih) šolah na Koroškem je torej tudi v šolskem letu 2010/2011 vnovič narasel: od 41 odstotkov v preteklem letu se je povzpел na rekordnih skoraj 44 odstotkov! Nedvoumno razveseljiv razvoj, ki ga vsi, še posebej pa koroški Slovenci pozdravljajo.

Visok odstotek prijav je jasno potrdilo, da postaja slovenščina vse bolj cenjen jezik tudi na Koroškem – če že ne za del deželne politike, pa vsaj za vedno večji del staršev, ki spoznava večje možnosti, ki jih nudi mladim večjezična izobrazba v (poklicnem) življenju na Koroškem in v širšem alpsko-jadranskem prostoru.

Vsaka medalja pa ima tudi svojo drugo plat. Ob nadvse razveseljivih številkah za osnovne šole ni mogoče spregledati, da dvojezično šolstvo na Koroškem po četrti šolski stopnji močno peša, da prijave močno, skoraj za polovico (!), upadajo. Očitno tudi zato, ker manjka ustrezna ponudba, ker se je na tem področju marsikaj zamudilo.

Tako manjšina kot tudi stroka sta očitno šele sedaj - upamo da ne prepozno! - dognali, da vodi pot do dejanske večjezičnosti le preko kontinuiranega šolstva, ki pa ne traja samo štiri leta, temveč mora zajeti daljšo, vso šolsko dobo! Še posebej v času, ko slovenščina kot družinski jezik na Koroškem dramatično upada in je k dvojezičnemu pouku oz. pouku slovenščine prijavljenih že dobrih 80 odstotkov otrok več ali manj brez znanja slovenščine oz. brez slovenskega družinskega ozadja.

Odgovorni na pedagoškem področju in znotraj slovenske manjšine na Koroškem sedaj delajo na novih konceptih, ki bi utrdili slovenščino pri mladini in jo pripeljali do dejanske dvojezičnosti. Poziv se zato glasi, čim prej na mizo z novimi koncepti, kajti vsako šolsko leto brez njih je zamujena priložnost, je zamujeno za mlade ljudi, je zamujeno za Koroško! Konec koncev kažejo prav letošnje prijave k slovenščini, da se je - glede na preteklost - v zadnjem času na dvojezičnem ozemlju Koroške le marsikaj spremenilo. Okolje je slovenščini znatno bolj naklonjeno. Če se spomnimo, da je samo nekaj let nazaj, po vsej deželi še strašilo Haiderjevo geslo »Koroška bo enojezična«, je to res velik napredek.

ITALIJA - Po izbruhu škandala o zabavah in mladoletni Maročanki

Premier Silvio Berlusconi v navzkrižnem ognju kritik

Opozicija zahteva odstop - Očitki industrialcev in Cerkve - Dogovor o smeteh

TRST - Delegacija Republike Slovenije ob prvem novembru

Slovenska plošča v Rižarni

Govora predsednika DZ Gantarja in ministra Svetlika - Minister Žekš v Benečiji in Reziji - Vrsta drugih svečanosti

TRST - Slovenska državna delegacija na čelu s predsednikom parlamenta Pavlom Gantarjem in ministrom za delo Ivanom Svetlikom je ob prvem novembru včeraj obiskala kraje spomina na Tržaškem in se udele-

žila osrednje svečanosti v Rižarni. Ob tej priložnosti so odkrili tudi ploščo, ki jo je Republika Slovenija dala postaviti v spomin na žrtve nacističnega in fašističnega terorja. Včeraj so v Furlaniji-Juljski krajini potekale še številne

druge svečanosti. Tako je minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Boštjan Žekš položil venec v Čedadu in Reziji, do počastitve padlih in žrtev pa je prišlo v številnih drugih krajih.

Na 3. strani

RIM, NEAPELJ - Italijanski premier Silvio Berlusconi se je znašel v navzkrižnem ognju kritik opozicije, industrialcev in Cerkve ob novem škandalu zaradi njegovih zabav, katerih se je udeleževala tudi mladoletna Maročanka. Opozicija zahteva Berlusconijev odstop, prav tako predsednica industrialcev Emma Marcegaglia opozarja na potrebo po vrnitvi k čutu institucij in dostojanstva, premiera pa je k skromnosti in spoštovanju pozval tudi katoliški dnevnik L'Avvenire. Medtem pa je Berlusconi z župani nekaterih občin na italijanskem jugu dosegel dogovor, ki naj bi rešil težave z odpadki v okolici Neaplja.

Na 21. strani

Čelno trčenje dveh motorjev pri Piščancih nad Trstom

Na 4. strani

V Gorici trgovci hočejo poživiti stari del mesta

Na 9. strani

Za sušo in povodenj ni kriv sosed

Na 10. strani

V Gorici počastili spomin Emila in Pavline Komel

Na 11. strani

Superenalotto: 70 dobitnikov po 2,5 milijona €

Na 21. strani

BLUNDSTONE PATAGONIA
FABIANA FILIPPI
DESIGUAL CANADIANS 313
URBANIA CATHERINE
ANDRE TIMO PESERICO
MAISON CLOCHARD
NORTH SAILS
FRED PERRY
WOOLRICH BARBOUR
MOORER CANADIANS
PARAJUMPERS SIVIGLIA
DOCKERS POLO JEANS
UNLIMITED BAFY
FIDELITY BURLINGTON
MERRELL ROCKPORT
NEW BALANCE
SPERRY TOP SIDER
NEW ZEALAND BOOTS

OB NEDELJAH ODPRTO
10.-13., 15.30-19.30

3. NOVEMBER
9.-12.30, 15.30-19.30

Sail Sistiana
SPORT E TURISMO

S.S.14 Sesljan 59, Ts, 040.291074
www.sailsistiana.it

Zlatarna Šuligoj
Ed. leta 1897

URARNA ZLATARNA ŠULIGOJ
Gorica, ulica Carducci 49
Tel. 0481.535657 - www.suligoj.com

VZEMITE SI ČAS!
30% popusta za vse ure
Longines na zalogi
ter posebne ugodnosti
za vse ostale znamke

LONGINES
CITIZEN
LORENZ
CASIO

MAXI Discount

OB NEDELJAH VEDNO ODPRTO
9.00 - 13.00

SOVODNJE OB SOČI
KRMIN - RONKE
GRADIŠČE OB SOČI
ČENTA - FAGAGNA
SAN GIOVANNI AL NAT.

...nov način nakupovanja!

TRST - V Rižarni osrednja svečanost ob dnevu mrtvih ob udeležbi slovenske državne delegacije

Kraj trpljenja, spomina in opomina Potreba po osveščanju mladih generacij

Govora predsednika slovenskega parlamenta Gantarja in ministra za delo Svetlika - Odkritje slovenske spominske plošče

TRST - Rižarna je priča krutosti in trpljenja ter obenem zgovoren opomin in svarilo pred zlom, ki smo ga ljudje sposobni nakloniti drug drugemu, plošča, ki jo je dala postaviti Republika Slovenija, pa naj predstavlja trajen in iskren spomin na žrtve, hkrati pa tudi opomin, da se kaj takega nikoli več ne ponovi, za kar pa je potrebno osveščati tudi mlajše generacije. To je sporočilo včerajšnje popoldanske osrednje svečanosti ob dnevu mrtvih v tržaški Rižarni, ki se je udeležila slovenska državna delegacija na čelu s predsednikom Državnega zbora Republike Slovenije Pavlom Gantarjem in ministrom za delo Ivanom Svetlikom.

Svečanost v Rižarni je predstavljala vrhunec romanja delegacije h krajem spomina, kot so spomenik bazoviškim junakom, grobnica padlih na bazovskem pokopališču, grobnica borcev na vojaškem pokopališču v Trstu, grobnica bazoviških junakov na pokopališču pri Sv. Ani in spomenik NOB pri Sv. Ani. Slovenska delegacija opravi to romanje vsako leto, letošnje pa je bilo posebno, saj so v Rižarni odkrili obeležje, ki ga je v spomin na žrtve dala postaviti Republika Slovenija. Ploščo so izdelali po načrtu arh. Marina Kontlja in vsebuje reprodukcijo pisma partizana Zorka Bavčarja (na svečanosti je bila prisotna njegova sestra Olga Bavčar Kojič) domačim pred ustrelitvijo 5. aprila 1945 v slovenskem izvirniku ter v angleškem in italijanskem prevodu. Za postavitev obeležja se je že pred petimi leti zavzel Odbor za uresničevanje naloga mednarodnega komiteja za Rižarno iz Kopra, Republika Slovenija pa je osvojila zamisel in jo naposled tudi uresničila, čeprav velja omeniti, da je postopek trajal dalj časa predvsem zaradi težav v Trstu, iz angleškega in italijanskega prevoda Bavčarjevega pisma pa je naposled izpadel zaključni »Smrt fašizmu! - Svoboda narodu!«.

V Rižarni so se zbrali krajevni upravitelji z obeh strani meje, predstavniki borčevskih in veteranskih organizacij, organizacij civilne družbe in političnih strank ter skavti in taborniki, ki so prisostvovali polaganju vencev, pred katerim je navzoče nagovoril predsednik slovenskega parlamenta Gantar, ki je predvsem opozoril, da v Italiji, pa tudi v Sloveniji, vse premalo ljudi ve, kaj se je dogajalo v Rižarni, italijanska javnost pa ni dovolj podrobno seznanjena s temnimi stranmi zgodovine, zato je treba mladim generacijam omogočiti dostop do zgodovinsko preverjenih in strokovno podprtih informacij o zločinskih dejanjih fašističnega režima. Predsednik parlamenta, ki je opozoril na trpljenje in naposled upor Slovencev proti fašistični raznarodovalni tiraniji, pri čemer so v Rižarni delili usodo s Furlani, Hrvati in Istrani, je še dejal, da čeprav so fizične meje med Slovenijo in Italijo padle, še vedno ostajajo »meje in omejitve v prepričanjih, razmišljanju, v vsakodnevem vedenju in ravnanju. Slovenska narodna skupnost v Italiji se zaradi svoje etnične pripadnosti še vedno sooča s pogostimi težavami in ovi-

rami pri skrbi in razvoju za svojo narodno in kulturno identiteto. Šele, ko bo širša italijanska javnost v celoti sprejela spomin na obdobje fašističnega terorja ter dejstvo, da na obeh straneh padlih meja živimo v večnacionalni oziroma multikulturni družbi, bomo lahko skupaj dosegli resnične in dolgotrajne spremembe,« je dejal Gantar.

Rižarno je kot kraj trpljenja in smrti, a hkrati kot simbol poguma, želje po življenju in preživetju označil minister Svetlik, ki je odkril slovensko spominsko ploščo, ki naj po njegovih besedah predstavlja »trajen in iskren spomin na vse tukaj ubite oziroma trpinčene in hkrati naj bo opomin, da se kaj takega nikoli več ne ponovi.« Republika Slovenija se zaveda pomena preteklih dogodkov, pa tudi, da se bo z ohranjanjem spomenikov lahko ohranil spomin na preteklost ter na izročila evropske kulturne in zgodovinske dediščine, je dejal Svetlik, ki je poudaril potrebo po spoštovanju pravic vsakega posameznika ter poudarjanju pomena človekovih pravic in človekovega dostojanstva ter dostojnega življenja kot najvišje vrednote. (iž)

Govora predsednika državnega zbora Pavla Gantarja in ministra Ivana Svetlika v celoti objavljamo na naši spletni strani www.primorski.eu

Predsednik slovenskega parlamenta Pavel Gantar je k obeležju v Rižarni položil venec slovenske državne delegacije

KROMA

OB PRVEM NOVEMBRU - Včeraj

V FJK stekle številne spominske svečanosti

TRST, ČEDAD, REZIJA - Ob prvem novembru so spominske svečanosti potekale tudi v drugih krajih v FJK. Tako je minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Boštjan Žekš položil venec tako v Če-

dadu kot na Ravanci v Reziji. Svečanosti so stekle tudi v občinah Zgonik in Dolina (na sliki KROMA), k raznim spominskim obeležjem na Tržaškem pa so položili vence še predstavniki SKGZ, SSO in SSK.

OB 1. NOVEMBRU - V spomin na padle

Jutrišnje slovesnosti in polaganja vencev

TRST - Združjenje Odbor za spomenik padlim v NOB iz Škedenja, od Sv. Ane in s Kolonkovca bo padle počastilo jutri ob 11. uri pri spomeniku padlim v Istrski ulici 192. Slavnostni govornik bo Peter Močnik, s pesmijo bo sodeloval ŽPZ Ivan Grbec pod vodstvom Marjetke Popovski.

Svoje padle bosta jutri počastila Odbor za počastitev padlih v NOB od sv. Ivana in Kolonje ter slovensko kulturno društvo Slavko Škamperle. Ob 11. uri se bodo zbrali pred svetoivanskim Narodnim domom - na slovesnosti bo spregovorila Helena Jovanovič, nakar bodo udeleženci položili cvetje pod ploščo v Ul. Cologna 6. V torek pa bodo vence položili tudi k obeležju nekdanjega kulturnega krožka Zeffirino Pisoni na Kolonji.

Občina Milje bo svoje padle počastila jutri: zbirališče ob 8.15 na Trgu Marconi, vence bodo položili k spomenikom in spominskim obeležjem Alme Vivode v Trstu, E. Marianija, O. Buttoraz, padlim pri Korošcih, Libera Maura in padlim v Čamporah. Ob 11. uri bodo počastili padle miljske občine: pri občinski palači - polaganje vencev padlim v vojni in Luigiju Frausinu, pri cerkvi sv. Jerneja - polaganje venca k spomin-

skemu obeležju padlim za domovino, v vojni in na delu, pri spomeniku padlim v osvobodilni vojni - polaganje venca. Zbor Jadran bo zapel nekaj priložnostnih pesmi. Sprevod bo nato krenil proti pokopališču - ob 11.30 polaganje cvetja k grobu Edija Walterja Cosine in k grobu Giuseppeja Leonardellija. Venec bodo položili tudi na pokopališču padlih v osvobodilni vojni, kjer bo spet zapel zbor Jadran. Ob 11.45 bo v pokopališki kapeli na sporedu sveta maša.

Občina Repentabor bo polagala vence na spomenike padlim borcem v NOB jutri: ob 14.30 spomenik padlim borcem v NOB v Repnu, kjer bo zapel MoPZ Kraški dom, ob 14.40 spomenik vsem žrtvam fašizma na Colu, ob 14.50 grob komandanta Bazoviške brigade Franca Nemgarja na pokopališču na Colu.

Jutri bo uprava Občine Devin-Nabrežina položila vence k spomenikom padlim po sledečem urniku: ob 8.30 županstvo, ob 8.40 Slivno, ob 8.50 Medja vas, ob 9. uri Štivan, ob 9.15 Devin, ob 9.30 Sešljan, ob 9.35 Vižovlje, ob 9.40 Cerovlje, ob 9.45 Mavhinje, ob 9.50 Prečnik, ob 10. uri Trnovca, ob 10.10 Praprot, ob 10.15 Šempolaj, ob 10.35 Križ in ob 10.45 Nabrežina.

05 731 25 29
www.kraskizidar.si

kraški zidar
Življenju dajemo prostor

Resje
OSKRBOVANA STANOVANJA V SEŽANI

Najraje smo doma!

Prva oskrbovana stanovanja na Krasu. Priložnost za vse, ki so jim kakovost bivanja, varnost in individualnost na prvem mestu. Mirna lokacija, sončna lega, narava in vse, kar potrebujete, bo blizu. V soseski bo vedno živahno. Vabile bodo številne športne aktivnosti, krožki, delavnice in dogodki.

RES JE! Resje bo dom, ki ga ne boste hoteli zapustiti.

Vseljivo: marca 2011
Velikost: od 35 do 72 m²
Cena z ddv: od 67.000 do 154.000 €

DEMOKRATSKA STRANKA - Mnenja o Cosolinijevi kandidaturi za župana

Občina Trst: za volilno zmago bo potrebna enotnost

Ocene Igorja Švaba, Stefana Ukmarja, Marka Milkovica in Bruna Rupla - Mladi demokrati za Cosolinija

Predlog o kandidaturi pokrajinskega tajnika Demokratske stranke Roberta Cosolinija za županskega kandidata levosredinske koalicije je včeraj odmeval v zamejskih političnih krogih, med izvoljenimi predstavniki v Demokratski stranki.

Tržaški občinski svetnik Demokratske stranke-Slovenske skupnosti Igor Švab je ocenil, da bodo pomladne volitve zelo pomembne, zato bo morala leva sredina storiti vse, da dobi kandidata, ki bi imel realne možnosti za zmago. Demokratska stranka je večinska v opoziciji, zato je popolnoma upravičeno, da predlaga svojega kandidata. »Roberta Cosolinija poznamo kot dobrega odbornika iz prejšnje deželne uprave, če bo koalicija smatrala, da je on najboljši kandidat, ga bo treba enotno podpreti, saj brez enotnosti ne bo mogoče doseči volilne zmage,« je bil mnenja svetnik Švab.

Občinski svetnik Demokratske stranke Stefano Ukmar je »zelo od blizu sledil dogajanju o kandidaturi Roberta Cosolinija.« »Izbira se mi zdi primerna, saj je Cosolini sposobna oseba, kar je dokazal bodisi kot odbornik v Illyjevi deželni upravi bodisi na poklicnem in športnem področju. Ko je bil on predsednik tržaškega elitnega košarkarskega društva, je to igralo v A-1 ligi, z Dipiazzo pa živetarji v nižjih ligah,« je pripomnil Ukmar. Po njegovem mnenju je Cosolini »pravi kandidat, ki bo zagotovil tudi volilce zmernih krogov.«

Predsednik vzhodnokraškega rajonskega sveta Marko Milković je bil zelo jasen: »Če bo Cosolini kandidat, se bomo borili zanj!« Iznesel je vsekakor nekaj pomislekov: »Zdi se mi, da bomo imeli nekoliko problemov pri iskanju konsenza na politični sredini, ker je Cosolini morda preveč levičarsko okarakteriziran. Treba bo pač prepričati katoliški in sredinski del Trsta, naj ga podpre, saj je na volitvah važna le zmaga.«

Predsednik zahodnokraškega rajonskega sveta Bruno Rupel je bil odrezav: »No comment!« Po dveh predsedniških mandatih bo spomladi zapustil rajonski svet.

Cosolinovo kandidaturo za tržaškega župana je so podprli tudi Mladi demokrati. Njen koordinator Matej Iscra je v tiskovnem sporočilu zapisal sle-

IGOR ŠVAB

STEFANO UKMAR

MARKO MILKOVIČ

BRUNO RUPEL

deče: »Glede na razpoložljivost Roberta Cosolinija, da bi postal vodja demokratskega načrta za mesto Trst, Mladi demokrati prepričano podpirajo njegovo kandidaturo za župana. Demokratska stranka in Mladi demokrati že dve leti razvijajo politični program za Trst. To so storili s tem, da so prirejali pobude, na katerih so zbirali probleme in ideje ter predstavili rešitve. To so storili preko stvarnosti krožkov in preko ljudi,

žensk in moških, ki dajejo krožkom življenje s svojim navdušenjem in svojimi idejami in ki se dnevno soočajo s potrebami mestnih četrti. Desnosredinskim strankam, ki jim ne preostane drugega kot, da ponovno predstavijo načrt zaprtega mesta, nemega in gluhega, želimo zoperstaviti, skupaj z Robertom, načrt za mesto, v katerem je končno zvonila budilka,« je zapisal koordinator Mladih demokratov Matej Iscra.

TRIESTESPRESSO EXPO - Včeraj konec sejma

Odličen obračun

Za 24 odstotkov več obiskovalcev kot leta 2008 - Mnogo sklenjenih pogodb in novi trgovski stiki

Na tržaškem sejmišču se je včeraj zaključil peti mednarodni sejem kave TriestEspresso Expo, ki je minil v zelo prijetnem ozračju, obračun pa je odličen. Sejem je obiskalo 8700 ljudi iz 85 držav, mnogo je bilo zlasti podjetnikov iz raznih koncev Italije, Nemčije, Avstrije, Hrvaške, Madžarske in drugih srednjeevropskih držav.

Organizatorji so poudarili, da je število obiskovalcev za dobrih 24 odstotkov presešlo podatek izpred dveh let. Na vseh 11 tisoč kvadratnih metrih sejmišča je sodelovalo 230 razstavljavcev iz 22 držav, med mrzličnim tridnevnim dogajanjem so bile sklenjene pogodbe v skupni vrednosti več milijonov evrov, odprli so se novi trgovski kanali. S povezanimi dejavnostmi je TriestEspresso Expo prinesel v Trst in okolico pet milijonov evrov prometa. 105 akreditiranih novinarjev je prispelo v Trst iz 18 držav. Organizatorji so sklenili tudi no-

vo partnerstvo, in sicer s francoskim muzejem Musee de l'aventure Peugeot.

Franco Bazzara (združenje Caffè Trieste) je izpostavil, da sta letošnja izvedba zaznamovala kakovost in produktivna sposobnost udeležencev. Glede na podatke o sklenjenih poslih in prometu je šlo za najboljšo izvedbo doslej, »še posebej če upoštevamo, da smo v kriznem gospodarskem trenutku in da je tudi ta sektor v težavah,« je pojasnil. Bazzara je dodal, da je nujno nadaljevati po tej poti, saj si Trst ne sme privoščiti, da bi izgubil svojo priznano vlogo svetovne prestolnice espressa.

Zadovoljstvo so izrazili tudi tržaški hotelirji. Guerrino Lanci (predsednik konzorcija Promotrieste) je podčrtal, da so sejmi ključnega pomena za uspeh turističnega sektorja. Od četrтка do sobote so bili krajevni hoteli polni, kar pomeni, da je bilo od sedem do devet tisoč gostov.

Predsednik SSO Štoka pri koordinatorju LS Gottardu

Predsednik Sveta slovenskih organizacij Drago Štoka je pri deželnem koordinatorju Ljudstva svobode poslancu Isidoru Gottardu posegel v zvezi s problemom financiranja slovenskih organizacij v Furlaniji Julijski krajini. Finančni zakon, ki bo kmalu v razpravi v poslanski zbornici, predvideva namreč velik rez (preko dveh milijonov evrov) za slovenske organizacije. Poudarjajoč nujnost, da se vlada sooča s podedovanim zaskrbljivim javnim dolgom, je poslanec Isidoro Gottardo zagotovil Štoki, da bo pri osrednji vladi naredil vse potrebne korake, da ne bodo temeljne postavke slovenske manjšine v Italiji nikar oškodovane.

Razstava del učencev in dijakov iz treh držav

V galeriji trgovskega središča Montedoro Free Time pri Miljah je do 3. decembra na ogled razstava izdelkov in umetniških del 1250 učencev in dijakov vrtcev, osnovnih, nižjih in višjih srednjih šol s slovenskim in italijanskim učnim jezikom iz Italije, Slovenije in Hrvaške. Gre za razstavo v okviru projekta Vado al massimo, ki je namenjen vzgoji k pravilom na pobudo številnih javnih in zasebnih uprav oz. ustanov. Na ogled je več sto najrazličnejših del, v katerih so udeleženci izrazili svoje gledanje in čutenje o pomeni spoštovanja pravil začenši s prometno varnostjo.

Aretaciji mejne policije pri Fernetičih in Devinu

Tržaški mejni policisti so v petek pri Fernetičih in Devinu izvedli dve aretaciji. V petek zjutraj so na avtocestnem počivališču pri Devinu (v smeri proti Trzinu) pregledali osebnostne dokumente potnikov v avtobusu romunskega linijskega avtobusa, ki je vozil na progi Suceava-Trapani. V podatkovni bazi je pisalo, da mora 47-letni N. C. prestati 9 mesecev zaporne kazni zaradi tatvine. Nalog je izdalo tožilstvo v kraju Barcellona Pozzo di Gotto (Messina). Ovedli so ga v zapor. Zvečer pa so pri Fernetičih aretirali 45-letnega romunskega državljan V. F., ki je sedel v avtobusu linije Suceava-Gallipoli. Zaradi pretepa in poškodb mora po razsodbi sodišča v Rimu prestati sedem mesecev zapore.

ULICA COMMERCIALE - Huda prometna nesreča

Zaleteli sta se motorni kolesi

Oba hudo poškodovana motociklista, stara 17 in 44 let, so prepeljali v bolnišnico na Katinaro

V nenavadni prometni nesreči, ki se je včeraj pripetila na zgornjem koncu Ulice Commerciale, sta se hudo poškodovala motociklista. Mlajši nesrečenec je bil včeraj na oddelku za reanimacijo s pridržano prognozo, starejši pa je tvegaj, da izgubi nogo. Pri vrhu Ulice Commerciale sta ob 12.40 čelno trčili motorni kolesi, oba voznika pa sta se težje poškodovala. Zgodilo se je pri hišni številki 173/1, na območju nad Piščanci, kjer vozi openski tramvaj. Proti Opčinam je aprilio 125 vozil 17-letnik iz tržaške občine, v nasprotni smeri pa je z motorjem honda africa twin privozil 44-letni P. S. V ovinku je bilo trčenje silovito, oba motorista sta padla na tla in se poškodovala. Eden od dveh je v ovinku očitno zavozil na nasprotno polovico cestišča. Služba 118 ju je prepeljala v katinarsko bolnišnico. Za mladoletnika je bila prognoza včeraj pridržana (obdržali so ga na oddelku za reanimacijo), 44-letnik pa je tvegaj, da zaradi posledic trčenja izgubi nogo. Tržaška občinska policija, ki je obravnavala primer, je sporočila, da je bil odsek dve uri zaprt za promet, saj so morali odstraniti razbitine in očistiti asfalt.

Prometno nesrečo so obravnavali tržaški mestni redarji

KROMA

ULICA CABOTO - Val tatvin

Naskočili trgovine, delavnice in banko

Tolpa tatov je v noči na soboto na območju med ulicama Pigafetta in Caboto izvedla celo vrsto tatvin v trgovinah, pisarnah in skladiščih, vlomila je tudi v banko. Primer obravnava policija, ki je včeraj našetela kar deset tatvin, možno pa je, da se bo prihodnji teden ob odprtju podjetij seznam obogatil.

Prizadeti lastniki in upravniki so včeraj zjutraj seznanili policijo s posledicami obširnega tatinskega pohoda. Na prizorišču so se kmalu pojavili policisti mobilnega in forenzičnega oddelka. Tatovi so na temnem in neobljudenem območju zlezli v avtokleparsko delavnico, kjer so našli zagozdo. S tem orodjem so izvedli nadaljnje tatvine, vlomili so v trgovino z artikli za papirnice, v trgovino z računalniško opremo, v skladišče podjetja Cremcaffè (tu so baje ukradli računalnik in si privoščili zdravico s steklenico penečega vina), v pisarno podjetja za čiščenje, v sedež kovaškega podjetja, v mesnico na debelo in trgovino z navtično opremo. Odnegli so najrazličnejše blago, od peres in papirja do računalnikov.

Naposled so v Ul. Caboto z lestvijo poskusili vlomiti še v banko Cassa di Risparmio. Podvig jim baje ni uspel, vključen je bil alarm, morda pa je tatove tudi »ujela« nadzorna videokamera. Preiskovalci bodo pregledali videoposnetke in preverili, ali je kdo od storilcev prepoznaven.

GORICA - Snujejo urbano komercialno središče

Naveza trgovcev za oživitev starega mestnega središča

Ustanovili združenje, ki ima že petdeset članov - Njegovo ime morajo še določiti

Trgovci iz starega goriškega mestnega jedra so stopili na pot povezovanja, saj so se lotili snovanja združenja, ki ima kot cilj uresničitev urbanega komercialnega središča. K pobudi je doslej pristopilo okrog petdeset trgovcev iz Ulic Garibaldi, Mazzini, Marconi, iz Raštela, s Travnika, Trga Cavour in Sv. Antona, ki so že izvolili svoje vodstvo in se lotili priprave razvojnega in marketinškega plana.

»Pri Palmanovi so iz nič zgradili komercialni center, ki naj bi bil podoben mestnemu središču, nedvomno pa ima Gorica veliko lepše zgodovinsko jedro, kjer je vzdušje veliko bolj sugestivno in avtentično,« poudarjajo trgovci, ki razmišljajo o pripravi skupne kartice za popuste in o organizaciji dogodkov, s katerimi namenjajo povečati privlačnost goriškega mestnega središča. Trgovci so odločili, da bo vpisnina v združenje veljala 50 evrov, sledilo pa ji bo še plačilo dodatnih 80 evrov. Z denarjem, ki ga bodo začetno zbrali, bodo postavili na noge združenje in poskrbeli za njegove prve pobude, nato pa bodo lahko začeli vlagati prošnje za finančne prispevke na občino, pokrajino, deželo, Trgovinsko zbornico in druge ustanove. Združenje bo odprto tudi podjetnikom z drugih področij, arhitektom, komercialistom in sploh vsem, ki bi radi prispevali k oživitvi mestnega središča. Ustanovitev novega združenja pozdravlja tudi goriška občina, saj so občinski upravitelji prepričani, da je treba prenovljeno mestno središče napolniti s čim bolj zanimivo ponudbo. V prihodnosti se bo združenje mogoče razširilo še na sosednje mestne predele, vsekakor pa so trgovci želeli začeti z dejavnostjo v peš conah, ki so med obnovitvenimi deli najbolj trpele in potrebujejo napor tako zasebnikov kot javnih upraviteljev za ponovno oživitev. Trgovci so svoje vodstvo izbrali na zasedanju, ki je potekalo v petek v dvorani občinskega sveta. Med srečanjem so se pogovarjali tudi o imenu združenja; »Gorizia cammina«, »Passeggia Gorizia« in »Borgo Antico« so le nekateri izmed predlogov, o katerih bodo razpravljali na prihodnjem zasedanju združenja, ki bo v četrtek, 4. novembra.

V vodstvo novega združenja so bili izvoljeni Beniamino Ursic, Stefano Comelli, Mara Riz, Marco Scricchiola, Ciro Di Dato, Andrea Faccio, Martina Deseni-bus, Vanja Ambrosi in Patrizia Artico. (dr)

Petkovo zasedanje trgovcev v dvorani občinskega sveta

BUMBACA

NOVA GORICA - V parkirnih hišah in tudi sredi naravnega okolja

Zapuščeni avtomobili

Čeprav je od leta 2005 razgradnja avtomobilov brezplačna, je še nekaj neodgovornih lastnikov, ki jih zapuščajo kjerkoli

Čeprav je od 1. decembra leta 2005 po uredbi slovenske vlade razgradnja izrabljenih motornih vozil na prevzemnih mestih brezplačna, je na Goriškem še kar nekaj neodgovornih lastnikov, ki svoje odslužene avtomobile puščajo kjerkoli. Veliko jih je bilo sicer odstranjenih med aprilsko akcijo Očistimo Slovenijo v enem dnevu, nekateri pa še ostajajo oziroma se pojavljajo novi.

Vodja novogoriške občinske redarske službe, Vojko Turk, je pojasnil, da je v mestu in okolici takih avtomobilov vse manj, tiste, ki jih opazijo, pa tudi hitro odstranijo. Večji problem je z zapuščenimi avtomobili na bolj oddaljenih lokacijah izven urbanih naselij. A tudi v mestu še ni vse tako, kot bi moralo biti. V parkirni hiši 1 na ulici Gradnikove brigade ima nekaj zapuščenih avtomobilov že od 16. februarja 2010 na vetrobranski šipi prilepljeno odredbo me-

Zapuščen avtomobil v parkirni hiši v Ulici Gradnikove Brigade

FOTO N.N.

stne občinske redarske službe. Ta lastnikom nalaga, da v treh dneh od njene izdaje odstranijo vozilo, sicer bo odstranjeno na stroške lastnika, ki si bo prislužil še 250 evrov globe. Avtomobile, ki tam počasi propadajo, je res mogoče prešteli na prste ene roke, tako da ni

ti niso tako moteči. Moteče je predvsem dejstvo, da je od odredbe minilo že toliko časa, zgodilo pa se ni nič.

»Pooblaščenemu avtoodpadu smo že aprila poslali naročilnico za odstranitev petih zapuščenih vozil,« je v zvezi s tem povedal Turk, in dodal, da so kas-

neje še nekajkrat opozorili na to, a je bil izgovor vsakič obilica dela in dejstvo, da je treba zaradi nizkih stropov v parkirni hiši za odvoz uporabiti posebej prirejeno vozilo. V podjetju Jung, ki vodi avtoodpad za novogoriško Qlandio, so nam pojasnili, da odstranjevanje izrabljenih vozil z mestnih ulic in parkirišč poteka brez večjih zapletov, v zvezi z zapuščenimi vozili v omenjeni garažni hiši pa so pojasnili, da njihova odstranitev dolgo ni bila možna zaradi spora med SGP Gorica in mestno občino o tem, kdo je lastnik garažne hiše. Potrdili so tudi, da je za odvoz avtomobilov iz parkirne hiše potrebno posebno vozilo, in pojasnili, da namenjajo odrabljene avtomobile odpeljati v roku 14 dni. Šele ko bo to izvedeno, bo mogoče prek podatkov na šasiji vsakega avtomobila priti do neodgovornih lastnikov in jih oglobiti, vozila pa razgraditi v skladu s predpisi. (nn)

ŠTEVERJAN - Včeraj na Mocverju odkrili spomenik

Briške žene, neutrudne in pokončne

Spomenik posvetili Brikam, ki so nekoč hodile na goriško tržnico prodajati češnje in druge domače pridelke - Spominski plošči je izdelal Angelo Simonetti, na eni izmed njiju so verzi Franka Žerjala

Neutrudnim in pokončnim briškim ženam, ki so v preteklosti trdo garale, da so omogočile preživetje svojih družin, so včeraj posvetili spomenik v Števerjanu. Odkrili so ju pri domačiji družine Komjanc na Mocverju, saj so se ravno Komjančevi hoteli pokloniti spominu žena s Cerovega, iz Vipolže in drugih briških vasi, ki so nekoč peš zahajale na tržnico v Gorico, da bi prodajale češnje in druge domače pridelke.

Spomenik sestavljata dve plošči iz nabrežinskega kamna, ki ju je izdelal Angelo Simonetti. Na eni strani

je umetnik vklesal podobo briške žene, na drugi plošči pa so verzi, ki jih je napisal Franko Žerjal. Pred odkritjem plošče je prisotne nagovoril Simon Komjanc, sicer pobudnik postavitve spomenika, nato pa sta pozdravila tudi števerjanska županja Franka Padovan in župan občine Brda Franc Mužič. Spregovorila je tudi poznavalka briške zgodovine Darinka Sirk, nekaj odlomkov je prebral Nikolaj Pintar, za glasbeno popestritev pa je poskrbel zbor Društva briških žena.

Spomenik so postavili ravno ob poti, po kateri so nekoč žene iz raznih briških vasi hodile na tržnico v Gorico

BUMBACA

FIUMICELLO - Predzadnja postaja karavane Soča sooča

Sosed ni kriv za sušo in povodenj

Goriški kajakaši bolje poznajo nižinski odsek Soče kot domačini sami

Izlivni del Soče

BUMBACA

V Fiumicellu je bilo v četrtek zvečer spet drugače. Kinoateljejeva karavana je prispela do predzadnje postaje, različne od vseh ostalih, ki si tudi niso bile enake med seboj. Drugače tudi biti ne more, saj so okolja od Trente do Tržaškega zaliva različna, Soča je različna, upravljanje in interesi so različni. V veliki predavalnici tamkajšnjega županstva se je zbralo okrog štirideset oseb vključno z nekaterimi srednješolci, ki v filmu o Soči tudi nastopajo in zastopajo furlansko soško stvarnost.

Ob prisotnih predstavnicah Kinoateljeja sta tokrat bila predavatelja poklicni naravovarstvenik Daniel Rojšek, zaposlen na ustreznem zavodu v Novi Gorici, in odbornik za okolje na županstvu v Turjaku Fabrizio Kranitz. Vsebinsa pogovora pred projekcijo filma je zato bila dokaj strokovna, saj sta oba v zvezi s Sočo obravnavala njen spreminjajoči se vodostaj, vpliv električnih

central oziroma jezov, podnebne značilnosti, obdobja sušnosti prav na območju Turjaka, Pierisa in Fiumicella ter grožnjo, ki preti hudourniku Učja, če bi na njem ustvarili akumulacijsko jezero.

Prevajal in drugačno obarvanost »interesov« je vnašal Aldo Rupel, ki je domačine seznanil s podatkom, da goriški kajakaši društva Šilec poznajo njihov odsek Soče morda bolje kot oni sami, saj se je s pozivom na dvig rok izkazalo, da pravzaprav ne zahajajo na rečne bregove na sprehod, na kolesarjenje, na ogled.

Razprava je nanesla tudi na omenjanje osimskih sporazumov in specifično na obveznosti povezane s Sočo. Izkazalo se je, da je vselej laže ob težavah pomisliti na sosedovo krivdo, kot pa se dokumentirati, kaj pravijo dogovori. Sicer pa: prav nič ne pomaga filozofirati, če včasih po pet mesecev za-

pored kdaj pa kdaj dež le prši in gre v Solkanu skozi jez le 6 kubičnih metrov vode na sekundo, saj se v Gradišču porazgubi v produ tudi več kot 12 kubičnih metrov vode; prav tako ne pomaga nobeno načrtovanje, če v Julijskih Alpah pade v dvanajstih urah 500 milimetrov dežja na kvadratni meter, ki dodatno stali dva metra debelo snežno odejo. Posledice se pokažejo spet v Solkanu, kjer bruha čez jez 2.500 kubičnih metrov tekočine na sekundo, Vipava prida svojih 600 kubičnih metrov, Nadiža in Ter pa tudi svoje. Gre za težko dojemljive količine, ki prihrumijo v ravnino.

Dodajmo še slučajno visoko plimo v Tržaškem zalivu (kajakaši vemo, kako težko je veslati po Soči navzdol zadnjih 7 kilometrov, ko slanica pritiska po reki navzgor) in poplava je tu. Zanj prav gotovo niso krive občinske uprave. Pa tudi jezovi v Sloveniji ne. (a.r.)

VRH - Na pobudo društva Danica

Pohod speljali mimo sedmih vrhovskih čudes

Udeleženci vrhovskega pohoda

FOTO DANICA

Na Vrhju je prejšnjo nedeljo zelo lepo uspel prvi »pohod sedmih vrhovskih čudes«, ki ga je priredilo športno-kulturno društvo Danica s pomočjo Kraških krtov. Vabilu prirediteljev se je kljub kislemu vremenu odzvalo 52 pohodnikov iz različnih krajev goriške in tržaške pokrajine, ki so se sprehodili mimo sedmih vrhovskih kulturno-zgodovinskih

skih in naravnih znamenitosti. Pot je bila tako speljana od občinskega vodnjaka na Debelo Grižo in Schomburg Tunnela, dalje mimo baronove fontane do pastirske kočice, jarmarske kočice in Brestovca. Zaključek pohoda je bil na sedežu društva Danica, kjer so udeležencem ponudili pasulj, za veselo vzdušje pa je poskrbel harmonikar Egon.

GORICA - V Kulturnem domu

Global Kryner: narodnozabavna zasedba, ki igra pop, rock in funky

V Gorico prvič prihaja avstrijska skupina izpod Karavank Global Kryner, ki zadnje čase s svojim glasbenim spektaklom žanje uspehe širom po Evropi. Avstrijska skupina je unikaten in samosvoji »pojavi« na sodobni glasbeni sceni, zato pa je nedvomno vreden ogleda njen koncert v goriškem Kulturnem domu v torek, 23. novembra, ob 20.30.

Global Kryner presenečajo z domiselnimi aranžmaji posameznih skladb, tudi izbor pesmi pa je tako pester kot sama izvedba. Od novodobnih (Madonnine) »Like

A Virgin«, Tinine »Private Dancer«, Tom Jonesove »Sex Bomb«, funky klasik »Lady Marmalade« in »Funky Town«, večno zelenih melodij »Over The Rainbow«, »Night & Day« in »Something Stupid« do zapomljivih pop pesmi, kot sta »Honesty« Bilyja Joela in »Hey Jude« Lennona in McCartneya. Seveda pa ne moremo niti mimo tipičnega »oberkrainarskega« jodljanja s pesmijo »That's How The Yodel Was Born«.

Pri blagajni Kulturnega doma (tel. 0481-33288) je že v teku rezervacija oz. predprodaja vstopnic.

BRAČAN - V šolskem poslopju v Ulici Collio

Nova prijateljstva

Italijanski otroci s kostanji in darilci izrazili dobrodošlico svojim novim slovenskim sosedom

Italijanski otroci izročajo svojim novim slovenskim sosedom darilca

FOTO S.G.

Dvorišče otroškega vrtca T. Dolfo iz Bračana je prejšnji četrtek zaživelo v povsem novi luči. Otroci so si namreč zamislili krasno pobudo, ki so jo italijanske vzgojiteljice zelo resno vzele v poštev in poskrbele za njeno realizacijo. Tako so poskrbele za zabaven praznik kostanja in nanj povabile svoje nove sosede, otroke slovenskega vrtca in učence osnovne šole s slovenskim učnim jezikom Ludvika Zorzuta, ki so se na začetku šolskega leta preselili iz Plešivega v Bračan, v stavbo v Ulici Collio. Ti so seveda z veseljem sprejeli povabilo in se udeležili simpatične po-

bude. Hitro so se med vsemi spletle prijateljske vezi in praznik je zaživel, ko je gospa Luciana, mama otroka, ki obiskuje italijanski vrtec, prevzela nalogo za peko kostanja. V kratkem se je ozračje napolnilo z opojnimi vonjmi jesenskih sadežev. Zatem so otroci treh šolskih ustanov popestrili srečanje s simpatičnim petjem tako v slovenskem kot italijanskem jeziku. Vrhunec praznovanja je bil, ko so se vsi skupaj preselili v menzo in se posvetili slastni pojedini izvrstno pečenega kostanja.

Otroci otroškega vrtca T. Dolfo so pripravili in izročili novim sosedom

majhna darila polna simboličnih pomenov. Z njimi so izrazili dobrodošlico in željo, da se vzpostavijo pozitivne vezi. Učiteljice so se ob tej priložnosti že domenile za novo sodelovanje. V kratkem se bodo sestali otroci zadnjih letnikov obeh otroških vrtcev ter učenci prvih in drugih razredov osnovne šole za pravilnično urico.

Torej vzgojiteljicam, učiteljicam, predvsem pa vsem otrokom želimo uspešno šolsko leto, polno novih izizov, iskrenih prijateljstev ter bogato in plodno sodelovanje. (sg)

Na osnovni šoli I. Grbec- M. G. Stepančič v Škednju so bili v prvem tednu pouka na celodnevni ekskurziji v Bazovici. Lepo sončno vreme je prispevalo, da je poučni izlet zelo lepo uspel.

IZLET V BAZOVICO

Ko smo prišli v Bazovico z avtobusom 39, smo šli takoj v didaktični Center gozdnih straž. Ogledali smo si različne živali in druge značilnosti našega okolja. Najbolj zanimiv mi je bil odsek drevesa, ki je bilo staro 175 let. Nazadnje smo si ogledali še video. Meni je bilo zanimivo vse!!! Pred centrom smo pojedli malico. Nato smo se igrali. Potem smo šli k spomeniku bazoviških junakov. Smo hodili zelo malo, ker je gmajna prav blizu. Pri spomeniku nam je učitelj povedal kdo so bili bazoviški junaki. Pred spomenikom smo se tudi slikali. Nato smo šli v Astronomske center, ki je tam zraven. Pokazali so nam velikanske radarje in teleskop. Na gmajni smo pojedli kosilo in se igrali. Igrali smo nogomet s storži. Zelo smo se zabavali. Čez nekaj časa smo se vrnili z avtobusom v Trst. V sredo 22. septembra smo šli na izlet v Bazovico. Najprej smo si ogledali Center gozdnih straž. Na ogledu nas je sprejela gospa Anastazija, ki nam je pokazala velik model naše pokrajine in značilnosti kraškega sveta. Videli smo rastline in živali, ki živijo v na kraški gmajni, v gozdu in v jami. Nato smo se sprehodili po hodniku preteklosti, kjer smo videli kosti človeka in dinosavra, ki so nekoč živeli v naših krajih, fosile, in odtise dinosavrov, stari denar, sablje in druge stvari. V naslednji sobi smo videli živali in njihove stopinje v zemlji in v snegu in jamo, v kateri sta bila človeška ribica in netopir. V tretji sobani je bilo veliko drevo z gnezdom med vejami in dvema okenci, ki sta se odpirala in zapirala. Noter smo videli polha in žuželko. Na deblu pa je z močnim kljunom vrtal detel. V naslednji sobi smo videli, kaj vse lahko naredimo iz lesa: pohištvo, glasbila, ladje ... V zadnji sobi smo si ogledali še film o onesnaževanju narave. Zavedamo se, kako je grdo in škodljivo, da onesnažujemo naravo. Po ogledu centra smo na vrtu pojedli malico. Po malici smo šli peš na gmajno k spomeniku bazoviških junakov in še v Astronomske center. Na izletu je bilo zabavno, ker je bilo lepo vreme.

OGLED CENTRA GOZDNIH STAŽ

Gospa Anastazija Purič nam je pokazala iglasti, listnati in mešani gozd. Povedala nam je, da je gozd za človeka življenjsko pomemben, ker zadržuje veter, varuje pred plazovi, zadržuje in zbira vodo, čisti zrak, daje les in papir.

Na tisoče vrst rastlin in živali je v nevarnosti, da bodo izumrle, ker človek uničuje gozdove, kjer prebivajo. Kadar ljudje posekajo in požgejo gozd, živali nimajo hrane in svojih bivališč. Izginjanje gozdov spreminja podnebje na Zemlji. Gozdove moramo varovati pred požari.

Videli smo odtise školjk, rib, polžev, koral, ker je bilo pred 100 milijoni let na Krasu morje.

V jami smo videli človeško ribico. Gospa Anastazija nam je povedala, da zdrži tudi 30 ur brez hrane.

Videli smo veliko sovo uharico. Posekali so drevo. Na deblu so prešteli letnice. Staro je 175 let. V filmu, ki nam ga je pokazala gospa Anastazija, smo videli, kako moramo skrbeti za našo Zemljo, če jo hočemo pustiti čisto in urejeno našim naslednjim rodovom.

Kaj lahko storimo?

Ločujemo odpadke

Varčujemo z uporabo elektrike in tople vode

Omejujemo uporabo pralnih praškov

Ne kupujemo izdelkov iz kož divjih živali

V mestu se vozimo predvsem z mestnim avtobusom.

Na poti proti spomeniku bazoviških junakov smo opazovali: šipek, robidnice, drenove jagode.... Peš smo se napotili do bazovske gmajne k spomeniku bazoviških junakov.

Učitelj Franko nam je povedal, da so tu 6. septembra 1930 ob zori fašisti ustrelili štiri slovenske fante: Bidovca, Miloša, Valenčiča in Marušiča. Pokopani so na pokopališču pri Sv. Ani.

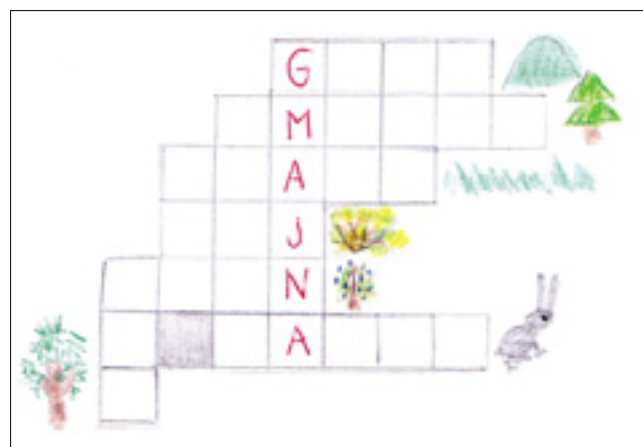
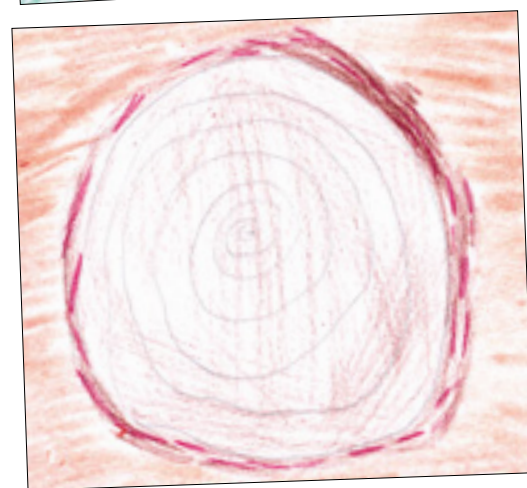
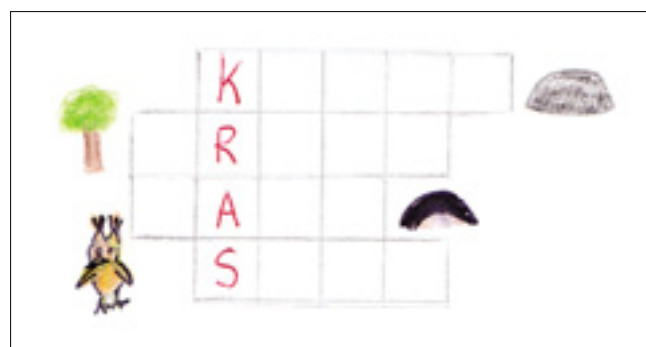
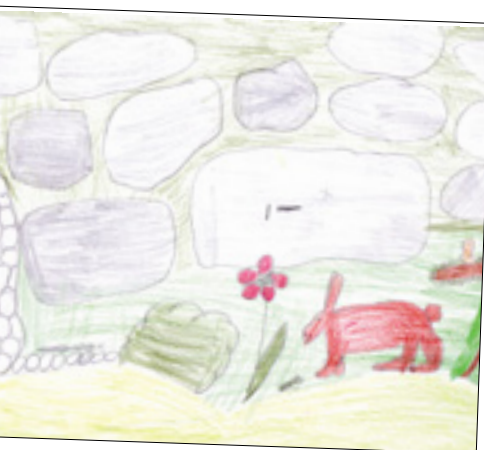
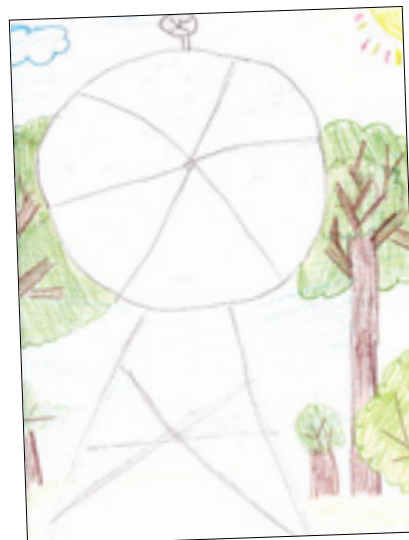
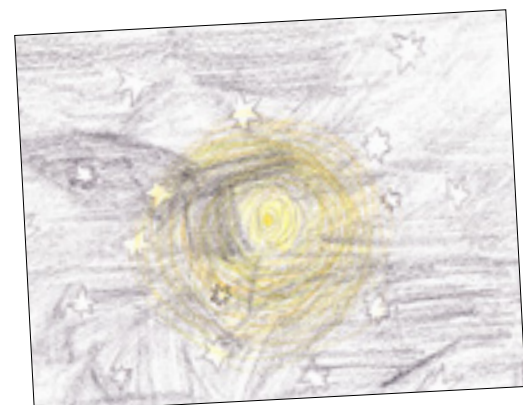
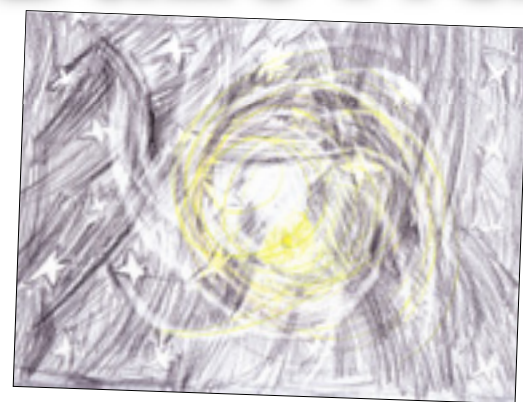
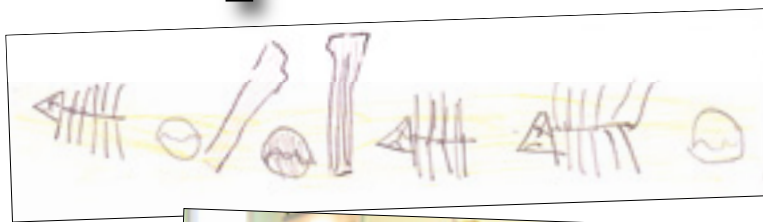
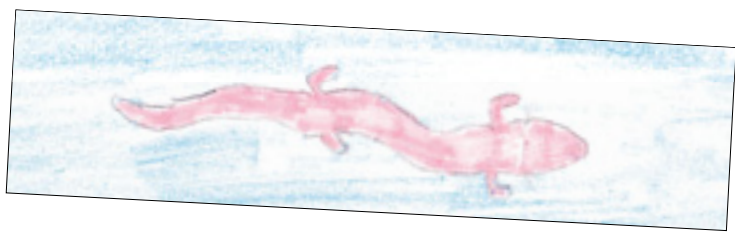
Na travniku smo pomalicali in igrali nogomet.

Osnovna šola I.

Grbec - M. G. Štepančič v Bazoviči

Rebula je bila pred desetletji v Brdih najbolj običajno vino, danes pa s na mize vrača kot vrhunski proizvod v skladu s filozofijo, da jetreba na novo ovrednotiti avtohtone sorte. Kaj zmore rebula kot vrhunsko vino pa je nesporno dokazal tudi enogastronomski večer, ki je potekal v priznani goriški restavraciji Rosenbar.

ENOGASTRONOMSKI VEČER KMEČKE ZVEZE V ROSENBARU

Kraljica Brd se vrača na prestol

DUŠAN UDOVIČ

PREDAVANJE O škodljivi kostanjevi šiškarici

Kmečka zveza prireja v sodelovanju sz ERSO – Deželno agencijo za podeželski razvoj in Kmetijsko gozdarskim zavodom Nova Gorica strokovno srečanje na temo kostanjeve šiškarice (Dryocosmus Kuriphilus Yasumatsu) - razširjenost in ekološki načini zatiranja. Ta škodljivec je v letu 2010 močno prizadel rodnost kostanjevih nasadov pravega kostanja v Nadiških dolinah.

Posvet bo v petek 5. novembra 2010 ob 18. uri v Svetem Lenartu (občinska dvorana). O aktualni temi bodo predavali: dr. Stefano Predan, strokovnjak Kmečke zveze, fitopatolog Kmetijsko gozdarskega zavoda Nova Gorica ter dr. Gianluca Governatori fitopatolog Deželne agencije za podeželski razvoj ERSO.

Glede na znatno gospodarsko škodo, ki jo je v tekočem letu povzročila šiškarica, bo Kmečka zveza naslovila na deželno upravo prošnjo za odškodnino zaradi zmanjšane dohodka gospodarstev, ki gojijo pravi kostanj.

Svetovalna služba Kmečke zveze

»Rebula brez meja« je bila protagonist izrednega enogastronomskega večera, ki ga je pred dnevi priredila goriška Kmečka zveza v znani goriški restavraciji Rosenbar. To je kraj, v katerem so razmere za takšno degustacijo idealne, saj je kuhinja Petra Loviščka in njegove soproge Michele izjemna. In to v vsakem pogledu, še zlasti kar zadeva kombinacijo hrane in vina.

Večer je bil pravzaprav pravo kulturno doživetje, kajti ob izvrstni hrani so prisotni strokovnjaki in proizvajalci z obeh strani nekdanje državne meje govorili o svojih rebulah, različnih po organoleptičnih značilnostih, vinifikacijskih postopkih, barvah in aromah. Toda vsem je bila skupna vrhunskost in še enkrat so bili gostje deležni ugotovitve, da je rebula prava kraljica belih vin v Brdih, ob vseh odlikah in nespornih kakovostih ostalih sort, ki niso zamenjane po vsem svetu.

Jedilnik je bil pravzaprav kar se da enostaven in tradicionalen, a kot se vedno dogaja v Rosenbaru, je bila glavna opcija na absolutni kakovosti in svežini prvin. Za začetek so postregli s tankimi rezanci s surovimi kalamarji, za spremstvo pa je bila določena lanska Ščurkova rebula. Sledil je kuhan brancin, ki mu je bila lahko izvrsten dodatek kvečjemu kapljica domačega ekstra deviškega olja. In tu je prišla so izraza malo starejša rebula (2007) kmetijskega podjetja Il carpino. Za ribjo juho z raki, ki je sledila je bila izbrana rebula 2006 kmetijskega podjetja

Nando, nakar se je kalamarom z ovčjim sirom in aromatičnim poprom prilegala rebula 2006 znane hiše La Castellada.

Nazadnje je bilo treba pokusiti še pohane sardone z radičem in fižolom, ki jim je botrovala Simčičeva rebula 2007. Za zaključek pa še kot pika na i jabolčni pastičo, da je bilo zadoščeno popolnosti.

Peter in Michela sta ob tej priložnosti še enkrat dokazala, kako je mogoče s tradicionalnimi okusi in prvinami igrati na najvišje karte, tako rekoč brezhibno. Rdeča nit pa je bila vsekakor takšna ali drugača rebula in kdor je imel priložnost (tako kot podpisani) sedeti blizu znanih vinarjev, se je lahko še dodatno okoristil z njihovimi komentarji.

O pomenu pobude, ki jo je Kmečka zveza izvedla ob sodelovanju Kmetijske gozdarskega zavoda iz Nove Gorice, družbe KB1909 in Čedajske banke, je gostom spregovoril predsednik goriške Kmečke zveze Stanko Radikon. Izrazil je željo, da bi bila rebula, ki je bila pred dolgimi desetletji nekakšen sinonim briške revščine, vedno na novo ovrednotena, tako kot si kot žlahtna in najbolj avtohtona sorta Brd tudi zasluži. Sicer pa je bilo na večeru o rebuli povedanih veliko zanimivih zgodb in tehtnih misli. Za to so poleg Radikona poskrbeli še Toni Gomišček, Stefano Cosma in sam Peter Lovišček, ki se je skupaj soprogo Michelo še enkrat izkazal kot izvrsten gostitelj. (du)

OBISK IZ LJUBLJANE

Za boljše obveščanje in medijsko sodelovanje

V minulem tednu sta bila v Trstu na obisku Marinka Marinčič Jevnikar, odgovorna urednica tednika Kmečki glas iz Ljubljane in Marjan Papež, svetovalec za stike z javnostmi Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije. V prostorih Zadružne banke na Opčinah sta se srečala z vodjo strokovne službe Kmečke zveze Mariom Gregoričem in odgovornim urednikom Primorskega dnevnika Dušanom Udovičem. V ospredju pogovora so bili načrti za okrepitev čezmejne pretoka informacij na področju kmetijstva in sodelovanje med mediji.

STROKOVNI NASVETI

Kmetijska opravila v mesecu novembru

V mesecu novembru se temperature nižajo in marsikaj je treba še postoriti pred zimo.

VINOGRAD – Nekateri vinogradniki so v tem času že začeli z obrezovanjem trte. To pa naj opravijo le tisti vinogradniki, ki imajo obsežne površine, da jim na pomlad ne bi zmanjkalo časa. Manjši vinogradniki naj z obrezovanjem raje počakajo do konca zime, saj je obrezana trta bolj podvržena morebitnim zimskim pozebam. Med tem opravilom istočasno kontroliramo kole in žice. V primeru, da jih moramo zamenjati, imamo dovolj časa, da si material nabavimo do nove sezone. Istočasno lahko kontroliramo tudi morebitne trte, ki so se posušile, bodisi zaradi kapi vinske trte, kot zaradi drugih dejavnikov. Na začetku spomladi jih bomo zamenjali.

November je čas, da zrižolamo, se pravi pripravimo zemljo za nov vinograd, sadili pa bomo spomladi. Isto velja tudi za nove nasade oljk in sadnega drevja. Pred globokim oranjem založimo s fosforjem, kalijem in po možnosti tudi z organskimi gnojili. Pred tem opravilom je v primeru velikih površin priporočljiva analiza zemlje, saj bodo ta tla gostovala rastline vrsto let.

KLET - Na začetku novembra po navadi opravimo prvi pretok. Kdaj točno pretočimo, je odvisno tudi od tega, kdaj smo trgali. Pred pretokom je vedno priporočljiva laboratorijska analiza, s katero ugotovimo, ali moramo dodati metabisulfit. To najbolje določi strokovnjak na podlagi analize. V glavnem sedaj opravimo zračni pretok. Na ta način ločimo vino od razpadajočih snovi, ki bi lahko kvarile vino in pospešimo njegovo čiščenje.

OLJČNI NASAD - November je mesec ko pobiramo oljke. O tem smo obširneje pisali prejšnji teden. Najprej so na vrsti zgodnejše toskanske sorte. Za belico pa moramo počakati kakih 10 dni po toskanskih sortah. Oljke moramo po pobiranju čimprej predelati. Zato se moramo v oljarni čimprej najaviti. Med tem hranimo oljke v suhem, hladnem in čistem prostoru, po možnosti v plastičnih zabojih ali dobro raztegnjene na platno po tleh, da se na kupu ne bi preglele. V plastičnih zabojih jih tudi odnesemo v oljarno. Po predelavi hranimo oljke v posodah iz nerjavečega jekla ali drugega materiala. Oljke lahko hranimo tudi v temnih steklenicah. Tudi prostor, v katerem hranimo oljke, naj bo čim bolj temen, saj je olje zelo občutljivo na svetlobo. Temperatura prostora, kjer hranimo oljke, naj bo po možnosti enakomerna, idealna je okrog 15 stopinj Celzija.

Po končanem obiranju poškrpimo drevesa z bakrovimi pripravki. Na ta način omejimo oljno kozavost, ki se pogosto pojavi v naših oljčnih nasadih. Baker obenem pospeši olesenitev vej, kar poveča odpornost mrazu in pa razkuži morebitne rane, ki smo jih po pomoti naredili ob nabiranju.

SADNI VRT - Pobiramo še zadnje jesenske sorte sadja, kot so kiwiji, kakiji in pozne sorte kutin.

V tem mesecu lahko sadimo sadno drevje. Čas je tudi, da škropimo sadna drevesa proti raznim glivičnim boleznim. Priporočljivo je škropljenje v času, ko listje odpada, saj veliko gliv prezimi prav v odpadlih listih. V glavnem za jesensko škropljenje uporabljamo bakrove pripravke. Zelo važno pa je, da s škroplivom dobro zaščitimo vse dele drevesa.

ZELENJADNI VRT - V tem času pobiramo zelje, cvetačo, korenje, radič, rdeči radič, solato, cikorijo in motovilec. Zadnji čas je, da kisamo zelje in repo. Stalno moramo nadzorovati pridelke v škrabli, kot so krompir, čebula, česen, jabolka in druge. Gnilo plodove moramo takoj odstraniti. Še je čas, da belimo por, endivijo, belino zeleno, sladki komarček in nekatere druge zelenjadnice, ki jih bomo kmalu pobirali.

V zaprte grede sejemo solato rezivko, špinačo in motovilec. Pobiramo cvetačo, korenje, radič, solato, cikorijo in motovilec, ki smo ga že zgodaj sejali.

V tem času uredimo tunel, s katerim bomo zaščitili nekatere zelenjadnice pred bližajočimi nizkimi temperaturami. Med najtoplejšimi urami dneva in v sončnih dneh platenjak odkrijemo, da se ne bi rastline preveč ogrele. Zelenjadnice lahko zavarujemo tudi s pajčevinastim vlaknom. Sedaj še vedno pobiramo nekatere kapusnice, motovilec, solato, cikorijo, rdeči radič, endivijo. Na prosto lahko že sejemo bob, vendar le v zavetju in v milejših krajih in dnevih.

OKRASNI VRT - Na začetku meseca še sadimo čebulnice, ki bodo cvetele zgodaj spomladi. Na gredici ali v vazi zrahljamo zemljo največ do globine 30 cm. Čebulnice imajo najraje rahlo in propustno zemljo. Zato jo po potrebi pomešamo s peskom. Na dno vaze postavimo plast kamenčkov za boljšo drenažo. Čebulico posadimo 4 do 9 cm globoko, odvisno od njene velikosti. Čebulnice, ki cvetijo spomladi, kot so na primer gladijole, dalije in kane, sedaj izrujemo iz zemlje, posušimo na zračnem prostoru in jih očistimo zemlje. Čez zimo jih hranimo v suhem prostoru. Pred tem jih lahko posipamo s pripravki na podlagi bakra, da jih hranimo pred glivičnimi boleznimi.

Pelargonije in ostale okrasne trajne lončnice postavimo v notranji neogrevan in svetel prostor. Pred tem jih nekoliko obrežemo in odstranimo suhe in mrtve dele rastline.

Magda Šturman

Na slikah; pod naslovom dvojezični napisi, ki jih je postavila deželna vlada v naspšrotju z državnimi določili; desno bretonska zastava; spodaj veliko vojaško пристanišče Brest, eno največjih bretonskih mest.

BRETONCI ZAHTEVAJO OD BARROSA, NAJ UKREPA PROTI PARIZU

»Francija ne izpolnjuje pogojev za članstvo v Evropski uniji«

BOJAN BREZIGAR

Državo je treba soditi po načinu, kako obravnava svoje manjšine«. S tem Gandijevo citatom so štiri bretonske nevladne organizacije naslovile na predsednika evropske komisije Barrosa in na komisarko za pravosodje, temeljne pravice in državljanstvo Wallströmovo pritožbo proti Franciji, ki, kot znano, ne priznava in tudi ne spoštuje narodnih oziroma jezikovnih manjšin. Pritožba temelji na Lizbonski pogodbi. Podpisniki opozarjajo na nujnost uveljavljanja 7. in 358. člena Lizbonske pogodbe proti Franciji.

7. člen Lizbonske pogodbe določa, da mora Evropska unija vzeti na znanje resne in dolgotrajne kršitve 2. člena pogodbe, 258. člen pa omogoča komisiji, da sproži postopek proti katerikoli državi v primeru kršitve Lizbonske pogodbe in da uvede postopek pred Evropskim sodiščem v Luksemburgu, potem ko je zainteresirani državi omogočila, da predloži svoje pripombe.

Kršitve se nanašajo na 2. člen Lizbonske pogodbe, ki določa, da Evropska unija temelji na načelih človeškega dostojanstva, demokracije enakosti, pravnega reda in spoštovanja človekovih pravic, »vključno s pravicami pripadnikov manjšin«, nanašajo pa se tudi na 3. člen Lizbonske pogodbe, ki določa, da mora Unija spoštovati svojo bogato kulturno in jezikovno raznolikost ter zagotoviti, da bo ohranjeno evropsko izročilo.

Po mnenju podpisnikov Francija ne izpolnjuje pogojev za članstvo v Evropski uniji.

V pismu, ki so ga poslali Evropski komisiji, so tudi opozorili da je znano, da Francija skupaj z Grčijo ne izpolnjuje kopenhagenskih kriterijev s tem, da zavrača spoštovanje in zaščito manjšin ter pravic pripadnikov manjšin, kar je v teh kriterijih prav tako pogoj za članstvo v Evropski uniji.

Poleg tega je Francija edina država članica Evropske unije, ki ni ne podpisala in niti ratificirala okvirne konvencije za zaščito narodnih manjšin. K temu je treba

dodati, da je Francija 7. maja 1999 sicer podpisala Evropsko listino Sveta Evrope za regionalne ali manjšinske jezike, katere cilj je priznanje in promocija regionalnih in manjšinskih jezikov, vendar te listine ni ratificirala, ker bi, po oceni francoskega ustavnega sodišča, s tem »zagotovila posebne pravice skupinam ljudi, ki govorijo regionalne ali manjšinske jezike«, kar pa bi ogrozilo »ustavna načela nedeljivosti republike, enakosti pred zakonom in enovitosti francoskega naroda«.

Ob tem velja poudariti, da morajo tudi številne druge evropske države izpolnjevati te pogoje, predvsem z ratifikacijo in zagotavljanjem evropskih standardov, ki jih vsebujejo zgoraj omenjena besedila. Vendar je treba pravice manjšin pojmovati kot izvajanje teh načel in spoštovati bi jih morale tudi države, ki katerega od teh besedil še niso ratificirale.

Tu podpisniki opozarjajo, da je treba pravice manjšin, enako kot pravice posameznikov na področju kulture, vključevati na prvo mesto človekovih pravic, ker neposredno temeljijo na spoštovanju enakosti in dostojanstva posameznikov, o čemer je govor v 1. členu splošne de-

klaracije o človekovih pravicah. V zvezi s tem vprašanjem je bilo sprejetih na evropski in svetovni ravni veliko dokumentov, tako konvencij kot izjav, v katerih je govor o zaščiti teh pravic. Tako so pravice manjšin sestavni del človekovih pravic, na katerih temelji Evropska unija, kot to določa 1. odstavek 6. člena Lizbonske pogodbe. Pred kratkim je Evropski parlament odločno opozoril na to vprašanje, ko je v resoluciji 8. junija 2005 zapisal: »Pravice manjšin so sestavni del temeljnih človekovih pravic.«

S to oceno soglašata tudi Evropska komisija, ki je v odgovoru na poslansko vprašanje E-1227/02 19. junija 2002 zapisala: »Pravice pripadnikov manjšin so sestavni del splošnih načel držav članic, kot to določa 1. odstavek 6. člena Pogodbe o Evropski uniji.«

Dobra vera pri izvajanju Lizbonske pogodbe, ki je začela veljati 1. decembra 2009, bi morala torej Francijo voditi k priznanju obstoja njenih manjšin, k njihovi zaščiti in promociji.

Dokument v nadaljevanju govori o bretonskem narodu, ki ga označuje kot »evropsko narodno manjšino«. Bretonci,

ki živijo v petih departmajih zahodne Francije, v celoti ustrezajo definiciji narodne manjšine, ki jo dajeta tako Svet Evrope kot tudi Evropski parlament: to so francoski državljani, ki so vedno izražali voljo po ohranjanju svoje kulture in specifičnega jezika, bretonščine na ozemlju, ki je bilo do francoske revolucije neodvisno in avtonomno v mejah, ki obstajajo še danes. Tudi nova organizacija, ki so jo uvedli po francoski revoluciji, je Bretonce združevala v eno samo enoto, vse dokler ni Vichyjska republika leta 1941 od Bretonije odcepila departma Loire-Atlantique (ki se je takrat imenoval Loire inferieure).

Po dolgoletnih demonstracijah in protestnih gibanjih je bila leta 1978 sprejeta kulturna listina za Bretanijo. Podpisali so jo država, bretonska deželna uprava in vseh pet departmajev, na katere je razdeljena Bretanija. Z odobritvijo te listine je bil ustanovljen Kulturni svet za Bretanijo, ki vključuje vseh pet departmajev, mesti Nantes in Saint-Nazaire ter univerzo v Nantesu. V uvodu ustanovnega akta tega sveta piše, da gre za »priznanje kulturne osebnosti Bretanije in obvezo, da se bo lahko svobodno razvijala«.

Ohranjanje ljudske kulture (glasbe, pesmi, plesa, gledališča, kulturnih in športnih dogodkov itd.) je temeljilo in še vedno temelji na bogati mreži kulturnih organizacij in na družbenem tkivu, obstajajo pa tudi izvirne oblike gospodarske dejavnosti, poleg seveda občutka skupnosti in medsebojne solidarnosti. Vse to so potrile številne raziskave, nenazadnje raziskava Evropske znanstvene fundacije leta 2008. Bretonci so torej na osnovi svoje zgodovine, kulture, jezika in ozemlja, na katerem živijo, nagnjeni k razvijanju skupnega solidarnostnega projekta na svojem ozemlju. Dejstvo, da jih država ne zagotavlja pravic pripadnikov narodnih manjšin, pojmujejo Bretonci kot zanikanje priznanja. Dejstvo, da niso pravno priznani in da zakonsko torej ne obstajajo jim povzroča vsakodnevne težave in jim onemogoča ohranjanje kulture. Te neugodne okoliščine jim dejansko onemogočajo uveljavljanje njihovega temeljnega dostojanstva. In tu je še primer: pred kratkim je francosko sodstvo zavrnilo pobudo proti posameznikom zaradi sovražnega govora do Bretoncev z utemeljitvijo, da v francoskem pravnem sistemu Bretonci ne obstajajo.

Vztrajanje Francije, da ne izpolnjuje svojih obveznosti za mednarodno zaščito teh temeljnih pravic kaže na dosledno kršitev kulturnih pravic državljanov, poleg tega pa tudi na hudo in dolgotrajno kršitev spoštovanja človekovih pravic, kar podpisniki podrobneje navajajo v naslednjem delu svojega dopisa.

Interpretacija, ki jo francoske oblasti dajejo 1. in 2. členu ustave v zvezi z »načelom enovitosti« francoskega naroda, sega tako daleč, da iz republike izloča bretonski jezik kljub večkrat javno izraženi volji (z javnomnenjskimi raziskavanji, izjavami in demonstracijami) Bre-

toncev in njihovih izvoljenih predstavnikov; celo bretonska deželna skupščina je 19. decembra 2004 soglasno priznala bretonščino kot jezik Bretanije, seveda poleg francoščine. Ta vladna politika ustvarja predsodke med ljudmi, ki se jim odreka naravni čut pripadnosti.

Posledica zanikanja bretonskega jezika je tudi zavračanje bretonske kulture, v širšem pomenu pa tudi zavračanje tradicionalnega gospodarskega, družbenega, kulturnega in političnega življenja, skratka, dostojanstvena prisotnost v javnosti. Noben bretonski radio ali televizija nima dovoljenja, da bi oddajal za vso Bretanijo, zanikanje jezika pa gre tako daleč, da za prevajanje bretonskih knjig Francija ne priznava pravice do financiranja evropske skupnosti, kakršna je v veljavi za karalinsčinop, baskovščino ali valižanščino, kot izhaja iz odgovora evropske komisarke Vassiliou evropskemu poslancu Alfonsiju 26. februarja 2010.

V programih fransoskega šolskega sistema je zgodovina Bretanije in Bretoncev popolnoma zanemarjena. Uradno zgodovinopisje je iz besedil izločilo vse, kar bi kakorkoli spominjalo na bretonsko identiteto. Tako se spomin ljudi počasi izgublja.

Tu je treba opozoriti, da je bil leta 2008 sprejet dodatek k francoski ustavi, ki določa, da v državi obstajajo regionalni jeziki, ki so sestavni del skupnega izročila. S tem določilom pa se ni spremenil odnos do teh jezikov in ljudi, ki jih govorijo. To jasno izhaja iz razprave v parlamentu. Dejansko je vsa zadeva potekala tako dvoumno, da bi človek razumel, da je upravljanje jezikovnega izročila prepuščeno državi. Ti ni nobenega določila v korist jezikov in nobenega izvedbenega zakonskega akta, ki bi določal ukrepe v korist teh jezikov. Tako ostaja vse pri starem francoskem načelu o enakosti pred zakonom in o enovitosti naroda. Dopnilo ustave gre torej razumeti samo kot medijski produkt, namenjen odgovoru nekaterim mednarodnim forumom, ki so bili kritični do francoskih oblasti, predvsem Odboru Združenih narodov za ekonomske, kulturne in družbene pravice.

Podpisniki v sklepnem delu dokumenta poudarjajo, da Evropska unija ne more biti nekašna nepravna formacija, kjer je zaščita državljanov različna glede na to, ali pripadajo državi ustanoviteljici, ali pa državi, ki je bila kasneje sprejeta v Unijo. Ob vsem tem pa država ustanoviteljica sama sebe označuje za domovino človekovih pravic. Nasprotno, človekove pravice so univerzalna nedeljiva vrednota in njihove ugodnosti morajo v enaki meri veljati za vse pripadnike narodnih manjšin. »Prostor svobode, varnosti in pravičnosti«, kot sama sebe naziva Evropska unija, mora torej jamčiti temeljne človekove pravice vsem Evropejcem.

To je torej osnova, na kateri temelji pritožba bretonskih organizacij, ki so besedilo poslale tudi evropskemu parlamentu in vsem državam članicam.

Jožko Lukeš je ob svojem gledališkem ustvarjanju tudi pisal. In medtem ko bodo njegovi odrski liki v nas zbledeli in ostali samo še v zapisih in fotografijah, bodo njegove igre lahko doživljale nove pomladi in rojstva, nove uprizoritve

SPOMIN NA IGRALCA IN PISATELJA

Pred devetdesetimi leti se je rodil Jožko Lukeš

LELJA REHAR SANCIN

Kulturni dom je po letnem premoru spet oživel. Gledališki kolektiv stopa s svojim pestrim programom v novo že 47. sezono v lastni hiši. Razpoloženje je sicer boljše kakor pred letom dni, negotovost manjša, vendar še vedno neprimerljiva z novembrom leta 1964, ko se je ta hram gledališke kulture pripravljal na odprtje. Koliko optimizma je bilo tiste dni v ansamblu in med občinstvom. Končno imamo lastno hišo!

Takratnega veselja ni mogla zasenčiti niti smrt Modesta Sancina, ki se je tisto leto, 9. novembra, za vedno poslovil od gledališča in svojega Trsta. Odprtja novega doma, 12. decembra, ni dočkal. Celih dvanajst sezon je s kolegi nastopal povsod, kjer so le našli za silo primerno dvorano. Na goriški premieri Moschete ga tisto sezono ni bilo več.

Od svečane prve predstave Na brezkončni poti Bratka Krefta, 12. decembra 1964, je v Kulturnem domu zaživelo že 46 sezon. Veličastna stavba je začela kazati svoje razpoke, stara se, kot smo se v teh desetletjih negotovosti z njo postarali tudi mi. Splahnel je tudi optimizem, še bolj pa tisti izredni zanos, s katerim se je prvi ansambl leta 1945 po desetletjih fašističnega zatiranja pripravljal na začetek prve sezone obnovljenega gledališča. Začetna pričakovanja, upi na lastno dvorano in velike desetletjave so z leti usihali, ugašal je zanos v očeh. Nekdaj navdušeni pionirji so se utrujeni začeli poslavljati. Danes je od ansambla iz l. 1945 živ samo še Aleksander Valič. Vsi drugi so odšli, med njimi tudi Jožko Lukeš, ki se je kole-

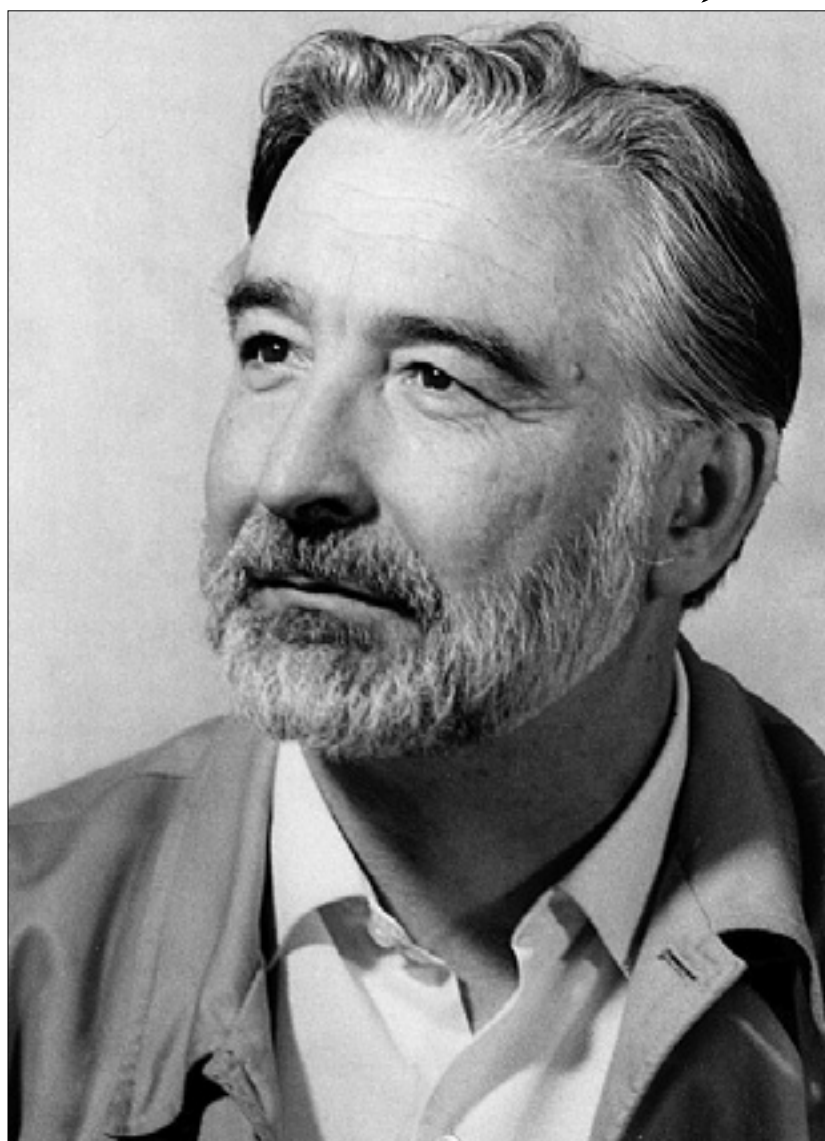
ktivno pridružil že v drugi povojni sezoni. Letos bi 27. oktobra dopolnil devetdeset let. Nič izjemnega za današnje čase, če se ne bi v neurejenih delovnih razmerah že prej izčrpal in nas 25. januarja 1993. leta za vedno zapustil.

Spominjam se ga vse od začetka kot mladega, lepega in ambicioznega igralca, polnega načrtov in elana, osebno skromnega in nezahtevnega, kakršni so bili v tistih prvih letih bolj ali manj vsi naši gledališčniki. Mrzle garderobe in dvorane, neprimerni prostori za študij, na odru šele zadnje vaje pred premiero, vožnje iz kraja v kraj po vsej Primorski, tudi v najmanjše hribovske vasi, ne glede na burjo ali snežni metej, saj sta ljubezen in navdušenje, s katerim so gledalci spremljali predstave, odtehtala vse težave, s katerimi je bilo povezano delo. In prav ta hvaležnost za slovensko besedo, ta žejna ljudstva po njej, je igralce zavezovala bolj kot karkoli drugega. Potegnili je v svoj čudežni ris tudi mladega Lukeša, ki med obema vojnoma ni doživel fašističnega zatiranja in poniževanja slovenske besede na teh tleh. Prihajal je z drugega, severnega konca Slovenije, iz obmejnega Maribora, kjer je šele med zadnjo vojno pustošil nacizem. Morda mu je bila prav zato bližja tržaška in primorska čustvena navezanost na slovensko besedo. Poznal je izgnanstvo, saj so ga Nemci po zasedbi Maribora l. 1941 z družino pregnali in izgnali v begunsko taborišče v Slavonsko Požego.

Po vojni se je vrnil v svoj rojstni kraj, se popolnoma posvetil odru, a že eno leto pozneje, jeseni 1946 pristal v Trstu. Iz urejenih mariborskih raz-

mer je prišel v neurejene, v gledališče brez lastne dvorane, ki je bilo nemalokrat v premajhnih dvorinah prisiljeno improvizirati, a je morda prav zaradi tega dajalo igralcu več spodbude, več možnosti razvoja in uveljavljanja, ob nujnem samoopovedovanju. Saj ni bilo časa, da bi človek mislil nase. Premiera za premiero, vaje zjutraj in zvečer, popoldne za radio. Bedne plače so strigle peruti vsakršnim željam. Ostajalo je samo in edino delo, zavzeto in nepretargano, polno idealizma in upanja na lepšo prihodnost, na lastno gledališko streho, na tople garderobe in dvorano. Majhen ansambl je imel svoje prednosti, zagotavljal je večjo možnost igranja, kar je za mladega igralca še posebej pomembno. Vsa umetniška rast in razvoj sta odvisna od zasedbe, od vloge, ki daje izrazna spodbude, ki drami skrite vzgibe in čustva, ki skratka oblikuje in ustvarja igralca - umetnika, ne rokodelca, ki obvlada samo golo obrt. Vse to je našel Jožko Lukeš v Trstu - na eni strani težke razmere, na drugi navdušenje in možnost za delo. In začel je umetniško rasti, iz leta v leto. Od mladega ljubimca je dozorel v karakternega igralca in postal eden od stebrov tržaškega gledališča. Navezal se je na kraj in ljudi, vzljubil in osvojil občinstvo, postal je del tukajšnjega življenja in ustvarjalnosti, sprejel je družbo, v katero se je vključil, in družba je sprejela njega.

Odveč bi bilo naštevati več sto vlog ali vsaj najpomembnejše med njimi, preveč jih je in res ne vem, kje naj bi začela. Igral pa je tudi v filmih. Morda so pomembnejše nagrade, ki jih je bilo kar nekaj: dve na Šterijinem pozorju v Novem Sadu, eno prvo-

majsko priznanje in dve nagradi, pa še nagrada Prešernovega sklada in Srebrna medalja Italijanskega gledališkega združenja. Poleg teh pa časopisne ocene, kritike, zapisi ob jubilejnih in pomembnejših dogodkih. Kopica mnenj, zapisov, vtisov in fotografij, ki pa so le blede odsevi žive odrske stvaritve, ki potem še dolgo živi v spominu gledalcev. Pravi igralec pušča ob vsaki predstavi na odru del sebe, in to velja v veliki meri tudi za Lukeša. Medtem ko ustvarja in se razdaja, tudi sam počasi izgoreva. Igralstvo je naporno delo, čeprav občinstvo tega skorajda ne opazi. In ko dozori leta za pokoj, se igralec s težavo odtrga od odrskih desk. Tudi Lukeš ni bil izjema. Še po upokojitvi si je želel bleščeve luči, še bi rad govoril ljudem, povedal tisto, česar dotlej še ni imel priložnosti izpovedati. Na žalost pa gledališka vodstva navadno nimajo posluha za take želje. Gledališka vrata ostajajo za upokoјence zaprta, ne vedno, a pogosto.

In vendar se Jožku Lukešu ni bilo treba bati pozabe. Ob svojem gledališkem ustvarjanju je namreč tudi pisal. In medtem ko bodo njegovi odrski liki v nas zbledeli in ostali samo še v zapisih in fotografijah, bodo njegove igre lahko doživljale nove pomladi in rojstva, nove uprizoritve. Odrske izkušnje so mu potisnile pero v roke. Težke razmere v Trstu in okolici, odmiranje navezanosti na zemljo, utapljanje v tujstvu, razlaščanje kmetijskih površin, nenehna grožnja nove vojne, pustošenja, napeti medčloveški odnosi - snov se je ponujala kar sama, na vsakem koraku. In Lukeševa senzibilna narava ni mogla mimo teh izzivov. Že v sezoni 1961/62 je tržaško gledališče uprizorilo njegovo Prgišče zemlje, poljudno napisano dramo Slovencev v teh krajih. Politična razcepljenost, ki ne vodi nikamor, sinova poroka, ki pelje v asimilacijo, so problemi, ki jih morda še le danes dojemamo v vsej tragičnosti. Lukeš jih je videl že pred petdesetimi leti, Prgišče zemlje je bilo opomin, ki je šel takrat mimo nas. Škoda!

Tudi za pacifizem se je Lukeš zavzemal že zdavnaj. Njegova Uporna letala so se v radijski igri uprla bombardiranju, sledile so jim ladje in druga vojaška sredstva. Njegovo igro Otroci, otroci vsega sveta s protivojno tematiko so uprizorili celo na dan posvečen OZN. Na natečaju tržaškega Radia so bile nagrajene Zlomljena kitara, Miramarski vodnjak želja in Stari ford, v Sarajevu pa Uporna letala. Mnogo več radijskih iger je bilo odkupljenih in uprizorjenih. Predvajale so jih radijske postaje v Trstu, Kopru, Ljubljani, Mariboru, Zagrebu, Sarajevu in Ohridu. Otroška nepokvarjena duševnost ga je spodbujala k pi-

sanju o otrocih in za otroke in marsikatero njegovo igrico so otroci zaintrigirali v šoli, včasih kar v njegovi režiji. Pogosto je režiral tudi na ljudskih odrih.

Lukešev radijski opus pa obsega tudi preko petdeset dramatizacij romanov, povesti in novel. Bogato življenje, polno nadpovprečnih uspehov. Ko zdaj, devetdeset let po njegovem rojstvu, rodil se je 27. oktobra 1920, pregledujemo njegovo delo in uspehe, se vedno bolj zavedamo pomena teh radijskih tekstov, ki so nastajali nekako vzporedno ob igranju, bolj hobby kot delo. Izvirnih radijskih iger je okoli trideset, njihova še danes aktualna tematika nas je že pred desetletji opozarjala na stvari, ki jih nismo videli ali nismo hoteli videti, zdaj pa se nam kažejo kot opomin.

Prav bi bilo, da bi kdo pregledal ves Lukešev radijski opus in ga predstavil današnjemu človeku. Pet radijskih iger in bibliografija vseh njegovih del je oktobra 1990 izšla pri koprski založbi Fontana z naslovom Igra za vse življenje.

Posebnost in odlika vsega Lukeševega dela je doživljanje našega primorskega sveta. Tu si je ustvaril družino. Tu je v stiku z ljudmi in tudi po zaslugi svoje žene Neve Lah, znane novinarke in javne delavke, začutil utrip tržaškega življenja in potreb. Tudi Neva je namreč med obema vojnoma odraščala v Mariboru v tržaški družini, ki se je umaknila pred fašizmom. Lukeš je čutil, da bi bil po prvi svetovni vojni Maribor brez generala Maistra zelo podoben Trstu v času fašizma. Trst in Maribor, jug in sever, oba na prepihu, oba obsojena na pogumno bitko za svoj prav, za enakopravno obravnavo v večjezični družbi. Brez občutka manjvrednosti, ki ga tudi današnji tržaški Slovenci še niso premagali, na kar nas vsak dan opozarjajo premnogi poitalijanci primki tudi politično in kulturno aktivnih slovenskih javnih delavcev in gospodarstvenikov. Čeprav bi jim lahko vrnil nekdanjo izvorno obliko, tega ne storijo. In pri tem ne čutijo niti nelagodja; prav nič jim ni nerodno, ko nosijo kot dvoživke dva priimka, enega za uradno, drugega za domačo manjšinsko rabo. Zavest pripadnosti vidno plahni, saj so med dvoživkami celo župani. Zadnje čase dajejo naši ljudje svojim potomcem tudi tuja rojstna imena. Otipljiv dokaz tega našega utapljanja so telefonski imeniki in šolska Izvestja. Vse to in še marsikaj drugega je že pred desetletji živo občutil in zapisal tudi Jožko Lukeš, zato je njegovo radijsko dramsko delo še danes živo in vpeto v naš čas. Bilo je, je in bo ostalo košček slovenskega Trsta, del našega umetniškega prispevka tržaški kulturi.

ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - GORICA

Opus goriškega skladatelja Stanka Jericija v knjižni in digitalni obliki

Stanko Jericij

V petek, 5. novembra bo v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici, ob 20.30, predstavitev knjižnega izbora del Stanka Jericija in zgoščenke z njegovim celotnim opusom. Večer povzema večmesečni projekt Združenja

cerkvenih pevskih zborov iz Gorice, pri katerem so sodelovali Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta, Kulturni center Lojze Bratuž, Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel in Slovenska prosveta.

Projekt ter življenje in delo Stanka Jericija bodo predstavili prof. Lojzka Bratuž, predsednica Združenja cerkvenih pevskih zborov – Gorica, dr. David Bandelj iz Fakultete za humanistiko Univerze v Novi Gorici in mag. prof. Ivan Florjanc iz Akademije za glasbo ljubljanske Univerze. Jericijeva dela bodo izvajali MePZ Lojze Bratuž pod vodstvom Bogdana Kralja, OPZ Emil Komel, ki ga vodi Damjana

Čevdek Jug, Mladinski zbor nižje srednje šole Ivan Trinko s pevovodjem prof. Štefanom Jobom ter sopranistka Ales-

sandra Schettino ob klavirski spremljavi Neve Klanjšček.

Ponovitev predstavitev, tokrat v sodelovanju z Društvom slovenskih izobražencev, bo v ponedeljek, 8. novembra, ob 20.30, v Peterlinovi dvorani v Trstu. Poleg zgoraj omenjenih govornikov bodo tu nastopili Mešani cerkveni pevski zbor Sv. Jernej iz Opčin, ki ga vodi Janko Ban, solisti Alessandra Schettino, Matejka Bukavec, Nada Carli, Martina Feri, Marjan Škerlavaj in Marjan Štrajn ter pianistki Neva Klanjšček in Martina Feri.

Združenje cerkvenih pevskih zborov je tudi poskrbelo, da bodo lahko zbori, organizacije in zainteresirani posamezniki brezplačno dvignili po en izvod knjige in DVD-ja, seveda v mejah razpoložljivosti. Pri tem je zaželela predhodna najava.

PROF. LOJZKA BRATUŽ

Stanko Jericijo: duša zborovskega petja na goriškem Travniku

Profesor Jericijo je v času svojega bivanja v Gorici svoje delovanje najbolj obogatil v cerkvi sv. Ignacija na goriškem Travniku. Tu se je razdal predvsem italijanskemu mešanemu zboru sv. Ignacija, obenem pa se je posvečal mešanemu pevskeemu zboru, poimenovanemu po Lojzetu Bratužu, ki je v travniški cerkvi orgljal že mlad in je tudi pozneje skupaj z bratom Jožkom zaznamoval petje na koru.

Svojega časa pa profesor Jericijo ni namenjal samo cerkvenemu zborovskemu petju ampak tudi svetnemu in glasbi na sploh. Tako je med drugim dolga leta vodil mešani pevski zbor Lojze Bratuž in z njim tudi nastopal, tako na radiu kot v dvoranah, v domačem okolju in v tujini. Do pevcev je bil vedno prijazen in spoštljiv ter jih je znal navdušiti. Od njih je zahteval resnost in zbranost. Med številnimi nastopi izven Gorice so lepo uspela gostovanja v Rimu (1975) in Parizu (1977). V Rimu je zbor pel na koncertu v Sloveniku, v veliki dvorani Pavla VI. v Vatikanu pa je snemal bogat program za vatikanski radio.

Profesorja Jericija se spominjamo tudi kot skladatelja. Tu objavljena fotografija prikazuje predstavitev v galeriji Ars na Travniku, ko je dr. Edo Škulj iz Ljubljane predstavil Jericijeve otroške pesmi.

Zadnja leta je prof. Jericijo prebival v gornjih prostorih travniške zakristije, kjer je njegova sestra Zdravka prijazno sprejela vsakogar, ki je profesorja želel obiskati ali se z njim pogovoriti. Med Jericijevimi prijatelji ali sodelavci v goriški dobi so bili npr. orgelski mojster Huber Bergant ter skladatelj Štefan Mauri in Andrej Bratuž.

Prof. Jericija smo srečevali na številnih glasbenih in drugih prireditvah, saj se jih je rad udeleževal, kljub temu, da mu je časa vedno primanjkovalo. Naši kulturi tako predanega prof. Jericija se bomo spominjali kot posamezniki in kot skupnost.

Lojzka Bratuž

DAVID BANDELJ

Stanko Jericijo: tehten, globok in vreden sodobnik

Najbolj živ spomin, ki me veže na Stanka Jericija sega v čas, ko sem pripravljaval svoj maturitetni referat, ki sem ga posvetil prav njegovemu delu in ustvarjanju. To pa zato, ker sem takrat od blizu videl, kako umetnik, zborovodja in duhovnik živi svojo poklicnost k glasbi, ki sem jo imel možnost prej spoznati drugače, manj neposredno. V številnih srečanjih in pogovorih, ki sva jih imela, sem uvidel najprej njegovo skromnost, nato pa nenehno iskanje glasbenega jezika, ki bi odražal njegov pogled na svet. Vedno sem se čudil, kako je tako globoko in poglobljeno ustvarjanje, ki so ga odlikovali znanje, nenehno pridobivanje izkušnje, globina in predanost, ostalo bolj ali manj skrito pred očmi glasbene javnosti. Vem, da ga je to dejstvo precej bolelo, toda z njim se ni obremenjeval. Umirjenost, s katero je spregovoril o svojem delu in nekakšna sramežljivost, da bi preveč razkrival svoja glasbena iskanja sta me prepričali, da sem ga cenil ne le kot skladatelja, temveč tudi kot človeka. Zato se mi je vedno zdelo pomembno, da sem tudi kot izvajalec namenjal njegovim novitetam posebno pozornost.

Zato sem s posebnim veseljem tudi kasneje rad zahajal k njemu in ga pobaral o njegovih najbolj aktualnih dognanjih, o novih skladbah in njegovem delu.

Ko sem nato odhajal, sem imel vedno občutek, da se je moje skromno vedenje o glasbi še bolj bogatilo. Stiki so kasneje ostali tudi na korespondenčni ravni in posebno lepo je bilo, ko se je v mojem poštnem nabiralniku znašla kaka njegova skladba, ki je tako ali drugače vznemirjala mojo radovednost in radovednost glasbenikov, ki so se kasneje s temi deli tudi srečevali in jih izvajali.

Zaradi tega me misel, da je končno njegovo delo bolj sistematično urejeno in s tem na razpolago javnosti, navdaja z velikim veseljem. Žal se to dogaja prepozno, da bi tudi skladatelj doživel ta dogodek, smo pa še v pravem času, da ga lahko obravnavamo kot tehtnega, globokega in vrednega sodobnika.

David Bandelj

gorica

Galerija Ars vabi v četrtek, 4. novembra ob 18.00 na odprtje razstave »Jesenska simfonija« Mateja Susiča, ki bo v razstavnih prostorih nad Katoliško knjigarno na Trvniku v Gorici. O umetniku in razstavi bo spregovoril Jurij Paljk.

trst

Finžgarjev dom na Opčinah v sodelovanju z Duhovsko zvezo in Društvom slovenskih izobražencev vabi v četrtek, 4. novembra, ob 20.00 na predstavitev knjige Milenke Dragar o blaženem mučencu Lojzetu Grozdetu.

ŠC Melanie Klein prireja tečaj za nosečnice in bazenu. Tečaj bo ob četrtek, 4. novembra, ob 11.30. Vadba poteka v treh ključnih fazah: izven vode, telovadba v vodi in tehnika za sprostitve. Število mest je omejeno. Prijave na: info@melanieklein.org in 328 4559414.

i.nformacije

Združenje E. Blankin Ulica San Domenico 78, 33043 Čedad tel/fax: 0432 701455 e-mail: slovito@tin.it

Slovenska prosveta Ulica Donizetti 3, 34133 Trst tel: 040 370846, fax: 040/633307 e-mail: sp@mladika.com

Zveza slovenske katoliške prosvete Drevored 20. septembra, 85 34170 Gorica tel/fax: 0481 538128 e-mail: zskp_gorica@yahoo.it

Zveza cerkvenih pevskih zborov Ulica Donizetti 3, 34133 Trst fax: 040 633307

Združenje cerkvenih pevskih zborov Drevored 20. septembra, 85 34170 Gorica tel/fax: 0481 31817 e-mail: zcpz_gorica@libero.it

IVAN FLORJANC

Toskanski spomini na prof. Stanka Jericija

Na prof. Stanka Jericija me veže predvsem spomin, ko smo se v letih po 1985 večkrat srečevali na zborovskem tekmovanju v Arezzu. Bile so tudi druge oblike srečevanj, vendar mi je druženje v Arezzu ostalo najbolj v spominu. Tekmovanje je običajno potekalo sredi počitnic ali pa zadnje tedne avgusta, vsekakor v vročih poletnih dnevih. Očitno si je skladatelj Stanko Jericijo ta čas vzel kot tudi svoj letni dopust oz. kot aktivni oddih, kar kaže na njegovo delavno naravo. Tedensko sobivanje pod isto hotelsko streho, srečevanje na tekmovalnih nastopih, pogovor ob odmorih in ob času obrokov, ko smo skupaj s – tudi že pokojnim – starostno slovenskega zborovstva Ivanom Siličem (kot 99-letnik je umrl leto kasneje kot skladatelj Jericijo) radi prijateljsko sedli za isto mizo. V svobodnem klepetu so se splele niti medsebojnega zaupanja, spoštovanja. Izmerjava in osebne izpovedi so tako kar same od sebe in z lahkoto stekle. Zmarček italijanskega jezika je jezike še bolj pomagal razvezati, da so lažje stekli v sproščen klepet. Pogovor je tekkel o vsemogočem: o nastopajočih zborih, o dirigentih in njihovem odnosu do zborovskega poustvarjanja ipd. Spominjam pa se dobro, kako rad je takrat skladatelj Stanko Jericijo zahajal na čisto kompozicijsko stran izvajanih tekmovalnih skladb. Vedno je našel pronicljivo misel, ki je – mestoma tudi v obliki radovednega vprašanja – osvetlila ta ali oni kompozicijski vidik ali skladateljski prijem. Poleg tega pa je beseda stekla tudi o čisto osebnih doživetjih. Javno se spominjam trpkega izraza na obrazu ob pripovedovanju doživetij iz otroštva, ko je opisoval obisk očeta v času njegovih malosemijskih let. Ker se je znašel med pretežno le italijansko govoročimi sošolci, slovenščina je bila po vrhu takrat strogo prepovedana, je kot otrok skoraj izgubil tekoč način sporazumevanja v slovenskem materinem jeziku. Oče ga je zaradi tega oštel, česar se je s sramom in britkostjo v srcu spominjal. Grenko bo smo skupaj s skupnim prijateljem Ivanom Siličem v Areškem sproščenem počitniškem vzdušju s prijetno kapljico sicer odplaknili. Ostal pa mi je spomin in uvid v skrito skladateljevo osebno rano. Morda lahko ta majhen detalj doprinese k osvetlitvi Jericijeve skladateljske osebnosti, njegove potrebe po spoštovanju vseh jezikov, s katerimi je v življenju prihajal v stik, oz. je z njimi kot človek in kot duhovnik sobival. Zelo verjetno je s sabo v grob odnesel še marsikatero trpko spoznanje, doživetje ali pričevanje te vrste. Ker je bil molčečega značaja, nam bo večina tega za vedno zakrita.

Ivan Florjanc

KOŠARKA - Prvi poraz v državni C-ligi

Jadran Qubik izgubil po dveh podaljških

V San Danieleju slab met in zadnjih petnajst minut brez centra Marušiča

San Daniele - Jadran Qubik 89:79 (15:20, 35:38, 53:46, 62:62, 74:74)

Jadran Qubik: Tommasini 8 (2:2, 3:8, 0:2), Oberdan 10 (6:6, 2:4, -), Ban 15 (2:2, 5:8, 1:2), Slavac 11 (2:2, 3:4, 1:3), Marušič 8 (-, 4:7, -), Franco 6 (1:2, 1:4, 1:7), Floridan n.v., Bernetič n.v., Malalan 4 (0:2, 2:5, -), Cohen 17 (3:4, 7:15, 0:2). Trener Walter Vatovec.

V San Danieleju je Jadran Qubik doživel sinoči prvi prvenstveni poraz, bil pa je spet zelo blizu zmage, saj je podlegel šele po dveh podaljških, tako da so bili v taboru združene ekipe po tekmi precej potrti.

Začetek je bil obetaven. V napadu je igral Jadran solidno, v obrambi pa si je privoščil le nekaj drobnih napak. Druga četrtina je bila zelo izenačena. San Daniele je z nekaj trojkami celo povedel, vendar je bil Jadran ob odmoru še vedno v prednosti. Do zasuka je prišlo v tretji četrtini, v kateri je Jadran zaradi zelo slabe igre v napadu dosegel le 8 točk. V 25. minuti je bil rezultat še izenačen (42:42), nato pa so gostitelji z delnim izidom 11:4 dosegli pomenljivo prednost. Vatovečevi igralci se kljub temu niso predali in so v zadnji četrtini reagirali. Kljub temu, da jim v napadu ni šlo od rok, so s Slavcem prav na koncu izsilili po-

daljšek. Začetek prvega podaljška je bil vnovič v znamenju San Danieleja, ki si je priigral pet točk prednosti, jadranovci pa so vnovič izenačili v zadnji sekundi, ko je Oberdan po prodoru zgrešil met, a skok je pripadel Cohnu, ki je dosegel koš za drugi podaljšek. V njem so bili gostitelji spet bolj prisebni, tokrat pa jadranovcem preobrat ni uspel in so naposled popustili.

Ker je San Daniele po 40 minutah dosegel le skromnih 62 točk je treba razlog za sinočni Jadranov poraz iskati v zelo slabem odstotku v metih. Kljub temu, da jim met ni uspeval, so trmasto vztrajali z meti od daleč, kar ni bilo uspešno. Povedati pa je treba tudi, da je Jadran zadnjih 15 minut (od sredine zadnje četrtine) igral brez centra Marušiča, ki je moral na klop zaradi petih osebnih napak. Pod košem ga je nadomestil nič manj kot Tommasini.

MVP igralec tekme je bil nekdanji jadranovec Max Rossi, ki je za San Daniele dosegel 21 točk in imel tudi veliko skokov. Po 20 točk sta dosegla Pellarini (odločilen v podaljških) in Gaspardo.

Ostala izida: Spilimbergo - Livena 63:57, Codroipese - Conegliano 78:79.

Cohen v zadnji sekundi izsilil drugi podaljšek

KROMA

KOŠARKA - Deželna C-liga

Breg »povozik« tudi Roraigrande

Agresivni v obrambi, natančni v napadu - Za Bor Radensko proti Romansu usodne napake v napadu

Breg - Roraigrande 93:59 (31:10, 60:28, 78:44)

BREG: Schillani 9 (2:4, 2:4, 1:2), Girmaldi 16 (1:1, 3:5, 3:5), Ferfoggia 11 (2:2, 3:7, 1:1), Formigli, Samec 16 (-, 8:14, -), Nadlišek, Giacomi 23 (7:7, 5:8, 2:3), Semec 2 (-, 1:1, -), Richter 7 (-, 2:6, 1:3), Visciano 9 (5:6, 2:5, -). Trener: Krašovec.

Breg je pred domačim občinstvom vknjižil četrto zaporedno zmago: tokrat je v Dolini »padel« ambiciozni Roraigrande, ki je do tega kroga zbral tri zmage kot Breg. Z odlično igro v obrambi so Krašovečevi varovanci povsem nadigrali goste, tako da so se na koncu veselili 34 točk prednosti. Tekma pa ima tudi negativno noto, saj se je med tretjo četrtino poškodoval Emanuel Richter, ki je padel in močno udaril z glavo ob tla. Še pred koncem tekme so ga odpeljali na pregled v bolnišnico, prav gotovo pa ne bo nared za naslednjo tekmo, saj se je pri padcu tudi ranil.

Kdo bo glavni protagonist tekme, je pokazal že prvi del tekme. Breg (v prvi postavi se je trener odločil za Ferfoggio, Visciana, Gaicomija, Samca in Richterja) je z agresivno obrambo povsem onespособil nasprotnike, v napadu pa je s preciznimi meti iz razdalje in pod košem polnil koš in večal razliko. Po petih minutah je semafor že kazal 11:4, do konca četrtine pa so nasprotniki dosegli 10 točk, Breg pa 31 (Giacomi je prispeval 14 točk). V drugi četrtini je Breg še dodatno povečal vodstvo, saj je dve minuti pred koncem z dvema zaporednima trojkama Schillanija povedel na plus 35 (51:16), le nekaj sekund kasneje pa so gostje dosegli šele 20. točko.

Kljub visokemu vodstvu pa Brežani niso počivali na lovoričkah, temvečar so z dobro predstavo nadaljevali tudi v zadnjih dveh četrtinah. Učinkovitost v napadu se je sicer zmanjšala, vendar nasprotniki nikakor se niso uspeli prebiti »zidu« Visciana in Samca, vsekoli pa so preveč grešili in bili neprecizni v napadu. Pet minut pred koncem je Breg dosegel najvišjo prednost 41 točk (89:48); v zadnjih minutah je trener preizkusil vse razpoložljive igralce. (V.S.)

Bor Radenska - ASAR Romans 56:65 (18:14, 31:30, 41:44)

BOR RADENSKA: Bole 6 (-, 3:6, 0:2), Madonia 20 (2:2, 6:12, 2:5), Krčalič (-

Emanuel Richter je okrvavljen zapustil igrišče v spremstvu načelnika Borisa Salvija

KROMA

,0:1, -), Crevatin 14 (4:6, 2:8, 2:3), Fumaro 3 (1:2, 1:8, 0:2), Burni 2 (-, 1:6, 0:4), Medizza 3 (1:2, 1:2, -), Boccia (-, 0:1, -), Zanini 8 (1:4, 2:6, 1:2) Pipan (-, -, 0:1), Gallochio nv. Trener: Popović. SON: 17.

Bor Radenska je proti peterki, ki je do sinočnjega kroga zbrala prav tako eno samo zmago, ostal praznih rok. Škoda, ker nasprotnik sploh ni bil nepremagljiv, toda varovanci trenerja Popoviča so napravili preveč napak, predvsem v napadu, kot zgovorno kažejo že sami statistični podatki.

Prvo četrtino so košarkarji Bora odigrali solidno. Minila je v znamenju Mika Madonie, ki je dosegel celih 10 točk in navijači so bili že pozitivno razpoloženi. Toda v drugi četrtini se je slika nekoliko spremenila. Plavi so popustili v napadu, veliko je bilo neizdelanih metov, Romans pa je postavil na igrišče kar tri visoke igralce, tako da so Crevatin in soigralci imeli kar

nekaj težav, da se prebijejo pod koš. Tudi v obrambi so bili večkrat nepazljivi, tako da so prejeli veliko lahkih košev, kar je seveda razjezilo trenerja. Ves trud, da so si priigrali sedem točk prednosti, se je v zadnjih sekundah prvega polčasa izjalovil in gostje so znižali zaostanek na eno samo točko. Prihod iz slačilnic ni bil najboljši obetaven, saj so gostje prvzeli vajeti igre v svoje roke. Borovi košarkarji so bili kot zbegani, tako da so se mnogi že prestrašili, da bo tretje četrtina minila kot v prejšnjem krogu, ko so Svetoivancani dejansko izgubili srečanje. Na srečo pa so se zdramili in v končnici nekoliko omilili poraz v četrtini (10:14). Žal pa je bila to le muha enodnevnic, saj so v zadnjih 10 minutah spet popustili na čeli črti in v petih minutah prejeli celih 16 točk, po katerih so gostje dejansko zapečatili zmago. (RAS)

Ostali izidi: Venezia Giulia - Cervignano 77:88, Alba - Tolmezzo 59:62.

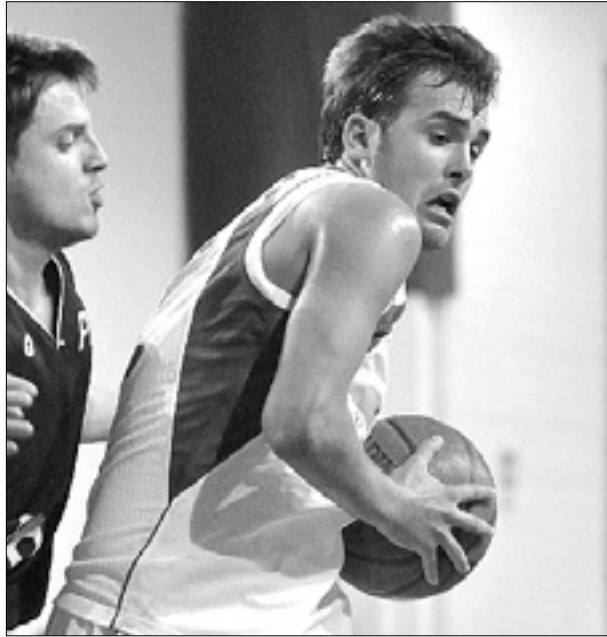
D-LIGA - Proti Don Boscu

Kontovel tokrat naletel na črn dan

Proti mladincem Pall. Trieste solidni le v prvih minutah

Peter Lisjak

KROMA

Don Bosco - Kontovel 70:54 (20:18, 38:28, 52:44)

Kontovel: Paletič 5 (1:2, 2:6, 0:5), Križman, Bukavec (-, 0:2, -), Gantar (-, 0:2, -), Starc (-, 0:2, -), Lisjak 25 (5:9, 5:7, -), Šušteršič 23 (8:9, 6:8, 1:5), Zaccaria 6 (-, 3:11, -), Regent 2(2:2, 0:2, -), Hrovatin 1 (1:2, 0:3, -), Vodopivec 2 (0:1, 1:3, -). Trener: Brumen. PM: 17:25, 2T: 15:45, 3T: 1:10.

Kontovel se s tržaškega derbija vrača praznih rok. Mlada ekipa Don Bosca – sestavljajo jo mladinci Pallacanestro Trieste – jih je povsem nadigrala in zasluženo vknjižila dve točki.

Izenačena je bila le prva četrtina, ko so Kontovelci povedli na 0:5, po petih minutah pa je bil izid že 14:8 za nasprotnike. Prvi del se je zaključil z rahlo prednostjo domačih igralcev: tako razmerje so Brumnovi varovanci uspeli zadržati le na začetku druge četrtine, nato pa so gostitelji povečali naskok na deset točk. Veliko je bilo napak, hkrati pa so bili Kontovelci tudi v na-

TENIS

Ciguijeva v Dubrovniku out v 2. krogu

Pot openske tenisačice Paole Cigui na mednarodnem ITF turnirju v Dubrovniku z nagradnim skladom 10.000 dolarjev se je končala v 2. krogu. Tam jo je po dvojem tie-breaku s 7:6 (3), 7:6 (4) premagala Darina Sedenkova. Še ne 25 let stara Čehinja je lani dosegla na svetovni lestvici svojo najboljšo uvrstitev na 366. mestu, v Dubrovniku pa je nastopila kot kvalifikantka, medtem ko je bila Ciguijeva četrta nosilka.

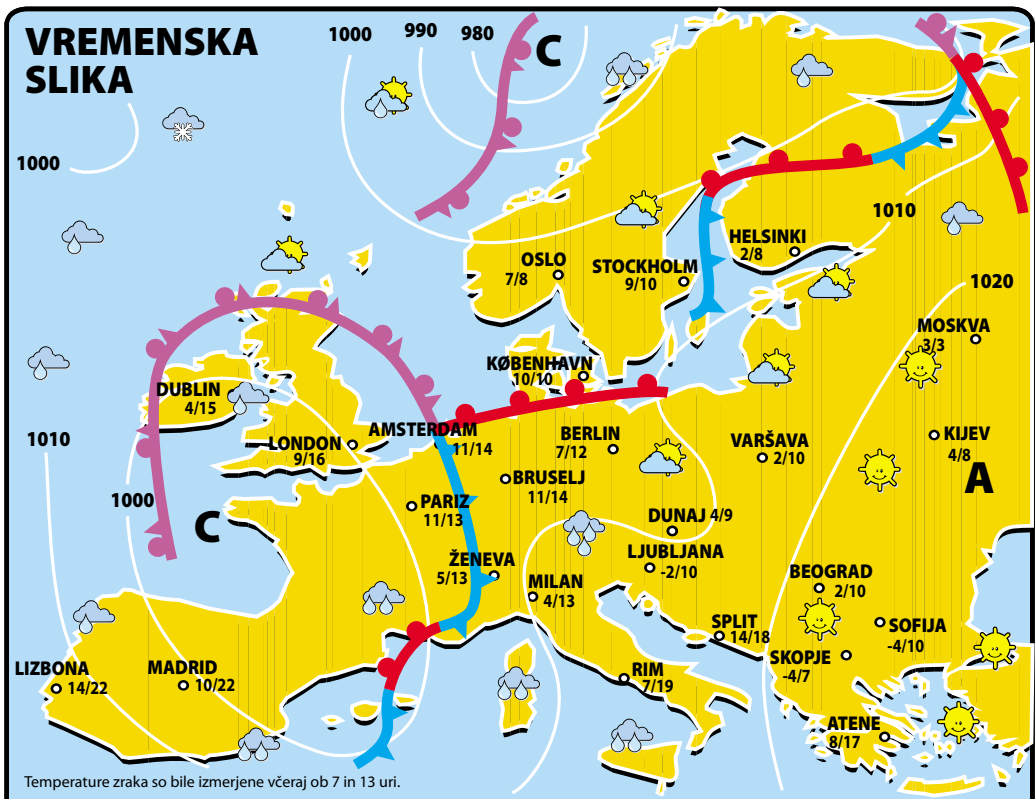
Nagrada Šport in šola: podelitev bo 10. novembra

Tradicionalna Nagrada šport in šola, ki jo Združenje slovenskih športnih društev v Italiji namenja dijakom, ki so obenem tudi dobri športniki, bo letos v sredo, 10. oktobra v dvorani Združne kraške banke na Opčinah.

ATLETIKA

Ruzzier na 3. mestu

Na zadnji tekmi za deželni pokal v hitri hoji na goriških Rojcah (5 km na stezi) je Fabio Ruzzier (Marathon) s sezonskim osebnim rekordom 23:46 zasedel 3. mesto. V času 22:22 je zmagal eonardo Dei Tos iz Vittoria Veneta pred Igorjem Sepunovom iz Padove (23:23). Skupno je nastopilo osem moških in pet žensk. Tekmo je organizirala goriška atletska pokrajinska zveza.

V naslednjih dneh se bo atlantska fronta pomikala proti zahodnemu Sredozemlju, kjer bo nastalo območje nizkega zračnega pritiska. K nam bodo namreč dotekali bolj vlažni južni tokovi, ki bodo od torka - zvečer dalje nekoliko manj izraziti.

Nad zahodno polovico Evrope je obsežno območje nizkega zračnega pritiska. Vremenska motnja se zadržuje nad zahodno Evropo, zahodnim Sredozemljem in zahodnimi Alpami. Nad naše kraje doteka od jugozahoda tople in vlažne zrak.

DOLŽINA DNEVA
Sonce vzhaja ob 6.43 in zahaja ob 16.54 - Dolžina dneva 10.11

LUNINE MENE
Luna vzhaja ob 24.00 in zahaja ob 13.40

PLIMOVANJE
Danes: ob 6.45 najvišje 39 cm, ob 13.07 najnižje -23 cm, ob 18.37 najvišje 19 cm.
Jutri: ob 0.35 najnižje -38 cm, ob 7.14 najvišje 48 cm, ob 13.40 najnižje -36 cm, ob 19.26 najvišje 27 cm.

BIOPROGNOZA
Danes bo vremenski vpliv obremenjen, občutljivi ljudje bodo imeli z vremenom povezane težave, okrepljeni bodo tudi nekateri bolezenski znaki. Spanje v noči na ponedeljek bo moteno. Priporočamo večjo previdnost.

MORJE
Morje je skoraj mirno, temperatura morja 15,5 stopinje C.

TEMPERATURE V GORAH °C
500 m 1 2 2000 m 3
1000 m 11 2500 m 1
1500 m 6 2864 m -1

UV INDEKS
UV indeks bo sredi dneva ob jasnem vremenu po nižinah 4 in v gorah 4,5.

Vremenska napoved Hidrometeorološkega zavoda R. Slovenije in deželne meteorološke opazovalnice ARPA OSMER

V gorah in na zgornji ravlini bo oblačno z jutranjimi padavinami, ki bodo popoldne močne do obilne. Nad približno 2000 metrov nad morsk gladino bo snežno. Na Trbiškem bo lahko vreme nekoliko lepše. Na spodnji ravlini in na obali bo spremenljivo, nastajale bodo lahko krajevne padavine. Pihal bo okrepljen jugovzhodnik, predvsem zvečer. V Gradežu in Lignanu bo morje močno valovito.

V vzhodnih krajih bo še sončno, drugod pa zmerno do pretežno oblačno. V zahodni in ponekod v osrednji Sloveniji bo občasno rahlo deževalo. Ponekod bo pihal južni veter, ob morju zmeren jugo. Najnižje jutranje temperature bodo od 2 do 8, na Primorskem do 10, najvišje dneвне od 9 do 15, ob morju ter v vzhodnih krajih do 18 stopinj C.

Po vsej deželi bo oblačno. Na obali se bodo pojavljale občasne zmerne padavine, ki bodo zvečer bolj pogoste. Po nižinah bodo padavine obilne in močne, v predalpskem pasu in v Karniji močne, v Karnijskih Predalpah pa močnejše. Nastala bo lahko kakšna nevihta. Na Trbiškem bodo padavine manj močne.

Jutri bo v zahodni in osrednji Sloveniji občasno deževalo. V vzhodnih krajih bo zmerno do pretežno oblačno in suho. V torek se bo dež okreplil in se razširil proti vzhodu.

TURČIJA - Ob dnevu republike v predsedniški palači v Ankari

Vojska zaradi naglavne rute prve dame bojkotirala banket

ANKARA - Glavna opozicijska stranka ter visoki predstavniki turške vojske so v petek bojkotirali uradno slovesnost, ki jo je ob dnevu republike v predsedniški palači v Ankari gostil turški predsednik Abdullah Gül. Za bojkot so se odločili zato, ker je predsednikova soproga na slovesnosti nosila muslimansko naglavno ruto, poročajo tuje tiskovne agencije.

Odsotnost vojaškega vrha na petkovem banketu, s katerim je predsednik obeležil obletnico ustanovitve moderne turške države, je bila po pisanju medijev, ki jih povzema francoska tiskovna agencija AFP, očitna. Vojska, ki se ima za nekakšno varuhinjo turške sekularne republike, je sicer ob istem času pripravila ločen sprejem, s čimer je dala generalom izgovor, da za vrvejo predsednikovo vabilo. Vabilo je poleg tega zavrnil tudi vodja glavne opozicijske sekularne Republikanske ljudske stranke (CHP) Kemal Kilicdaroglu.

Kot pojasnjuje mediji, za vsem stoji dejstvo, da je Gülova soproga na petkovem banketu nosila hidžab - naglavno ruto, ki pokriva lase in vrat, obraz pa pušča razkrit. Prva dama sicer hidžab nosi že vse od mladosti.

To velja tudi za soprogo turškega premiera Recepa Tayyipa Erdogana in vrsto soproj drugih visokih predstavnikov vladajoče konservativne Stranke za pravičnost in razvoj (AKP). A ker soproge na sprejeme ob dnevu republike, kakršen je bil petkov, doslej niso bile vabljeni, do tovrstnih bojkotov ni prihajalo. Erdogan je sicer včeraj že kritiziral odločitev vojske in poudaril, da bi generali na predsednikovem banketu morali biti prisotni. (STA)

Turški državni voditelji polagajo venec v mavzolej Mustafa Kemala Atatürka v Ankari ob 87. obletnici ustanovitve republike

ANSA

RUSIJA - Solženicinov roman

Arhipelag gulag obvezno šolsko čtivo

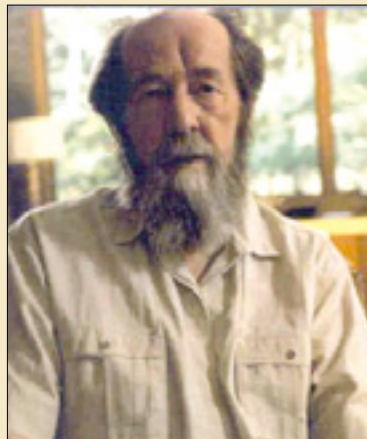
MOSKVA - Ruski premier Vladimir Putin je v torek pozdravil objavo šolske verzije slavnega romana Arhipelag gulag sovjetskega disidenta Aleksandra Solženicina in pri tem ocenil, da mora to knjigo prebrati vsak dijak.

Solženicinova monumentalna kronika trpljenja v delovnih taboriščih v obdobju diktature Josipa Stalina je bila prepovedana v Sovjetski zvezi, potem ko so jo leta 1973 objavili na Zahodu.

"Ta knjiga je nujna. Če je ne bi prebrali, se ne bi zavedali, kaj se je dejansko dogajalo v naši državi," je Putin dejal Solženicinovi vdovi Nataliji. Predstavitve nove knjige je prenašala ruska državna televizija.

Solženicinova vdova je priredila poenostavljeno različico "Gulaga" za ruske šolarje, skrajšano za četrtino izvirnega romana, poroča ameriška tiskovna agencija AP. Državni mediji so sporočili, da bo nova izdaja obvezno čtivo za vse 16-letne dijake.

Aleksander Solženicin (1918-

Aleksander Solženicin

2008) je bil v letih 1945-46 v kazenskem delovnem taborišču. Leta 1974 je emigriral in do leta 1994 večinoma živel v ZDA. V svojih delih opisuje sovjetsko stvarnost stalinizma in rusko zgodovino po 1. svetovni vojni. Leta 1971 je prejel Nobelovo nagrado za književnost.

UKRAJINA - V službo se bo peljal s helikopterjem

Predsednik Janukovič se bo dvignil nad prometno gnečo

KIJEV - Ukrajinski predsednik Viktor Janukovič ne bo dovolil, da bi ga na poti v službo še naprej oviral prometni kaos na ulicah Kijeva. Predsednik se bo dvignil nad gnečo in to dobesedno - s helikopterjem. Kot poroča ameriška tiskovna agencija AP, se bo začel Janukovič v prihodnjih mesecih iz svoje rezidence v predmestju ukrajinske prestolnice v predsedniški urad v središču mesta in nazaj voziti s helikopterjem.

Po besedah vodje urada Sergija Ljovočkina bo predsednik Kijevu s tem naredil uslugo, saj se

bodo končno sprostile ulice, ki jih sedaj vsak dan zaprejo, ko po njih pelje predsedniški konvoj avtomobilov. A odločitev za helikopterski prevoz utegne po poročanju AP ujeziti Ukrajince, ki oblaсти že sedaj obtožujejo korupcije in nesmotnega trošenja državnega denarja, še posebej, če si bo helikopter omislil tudi ukrajinski premier Mikola Azarov, kot je namignil Ljovočkin.

Koliko bodo tovrstni helikopterski prevozi stali državo, Ljovočkin sicer ni želel razkriti, še piše AP. (STA)

Viktor Janukovič